

शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
माध्यमिक अभ्यासक्रम

Tutor Marked Assignments
Secondary Course

2020-21

राष्ट्रीय मुक्त विद्यालयीन शिक्षा संस्था
NATIONAL INSTITUTE OF OPEN SCHOOLING
A-24-25, Institutional Area, Sector-62, Noida-201309 (U.P.)
Website: www.nios.ac.in
Toll free no. 18001809393

शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र

महत्वाच्या सूचना

प्रिय शिक्षार्थी

आतापर्यंत आपण राष्ट्रीय मुक्त विद्यालयीन शिक्षा संस्थेच्या (NIOs) माध्यमिक अभ्यासक्रमाच्या अभ्यासाला सुरुवात केलेली असेल. जसे की तुम्हाला माहीतच आहे, आपण यशस्वी शिक्षार्थी होण्यासाठी आणि शिकण्यास मदत करण्यासाठी आम्ही बरीच साधने आणि शिक्षण पद्धती विकसित केल्या आहेत. त्या पैकी एक शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र (टीएमए) असे एक साधन आहे.

शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र (TMA) आपल्याला विविध प्रकारे मदत करेल, जसे की :

- नियमित अभ्यासाची सवय, जी शिक्षण घेण्यासाठी आवश्यक आहे.
- विषय अधिक चांगल्या प्रकारे समजून घेणे,
- अंतिम परीक्षेच्या तयारीसाठी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्याचा सराव करणे
- आपण दिलेल्या प्रतिसादाच्या योग्यतेबद्दल अभिप्राय आणि पुष्टीकरण मिळवणे;
- आपण निवडलेल्या विषयाच्या अभ्यासाची प्रगती तपासणे जेणेकरून आपणास ज्या विषयांच्या अभ्यासात अडचणी आहेत आणि अधिक प्रयत्न करण्याची आवश्यकता आहे ते समजेल; आणि
- आपल्या मान्यताप्राप्त संस्थेतील (AI) विषय शिक्षकांशी संपर्क साधणे आणि योग्य मार्गदर्शन घेणे

शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र (TMA) साठी उत्तर पत्रिका कशी तयार करावी

या पुस्तिके मध्ये आपल्याला प्रत्येक विषयात एक स्वाध्याय मिळेल. आपल्याला केवळ निवडलेल्या विषयांमध्ये आपल्या स्वतः च्या हस्ताक्षरात स्वाध्याय पूर्ण करणे आवश्यक आहे. शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र (टीएमए साठी) उत्तर पत्रिका लिहिण्यासाठी एकरेघी कागद वापरावा आणि ती आपल्या अभ्यास केंद्रा (एआय) मध्ये आपल्या शिक्षकांकडे जमा करावी.

शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्राचे (TMA) स्वरूप:

शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र (TMA) २० गुणांसाठी आहे. प्रश्न १, २ आणि ३ मध्ये लघुत्तरी प्रश्नांचा समावेश आहे. प्रत्येक प्रश्नाला दोन पर्याय असतील त्यापैकी आपल्याला फक्त एका प्रश्नाचे उत्तर लिहावे लागेल, अशा प्रकारे प्रश्न १, २ आणि ३ साठी ६ गुण असतील.

प्रश्न क्रमांक ४ आणि ५ हे दीर्घोत्तरी प्रश्न आहेत त्यास प्रत्येकी ४ गुण आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन पर्याय असतील त्यापैकी आपल्याला फक्त एका प्रश्नाचे उत्तर लिहावे लागेल. अशा प्रकारे प्रश्न ४ आणि ५ हे ८ गुण आहेत (४+४=८)

प्रश्न क्र. ६ मध्ये दोन प्रकल्प आहेत पैकी एक प्रकल्प करावा लागेल. हा प्रश्न ६ गुणांचा असेल. प्रत्येक प्रकल्पाच्या विषयासह मार्गदर्शक सूचना दिल्या आहेत.

शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र(TMA)कधी व कोठे जमा करावे:

दोन्ही प्रवेश ब्लॉकसाठी अध्ययन केंद्रा (A.I.) मध्ये माध्यमिक अभ्यासक्रमाचे शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र(TMA) सादर करण्याचे वेळापत्रक खाली दिले आहे:

तक्ता क्र. १: मूल्यांकन पत्र(TMA) सादर करण्याचे वेळापत्रक

सार्वजनिक परीक्षा	अभ्यासकां कडून अभ्यास केंद्राला	विषय शिक्षकांकडून विद्यार्थ्यांना अभिप्राय
एप्रिल/मे	३१ जानेवारी	१५ फेब्रुवारी
ऑक्टोबर/नोव्हेंबर	३१ जुलै	१५ ऑगस्ट

निर्दिष्ट केलेली शेवटची तारीख सार्वजनिक सुट्टी/शनिवार/रविवार असल्यास पुढील कामाचा दिवस आपोआप शेवटची तारीख मानली जाईल.

कृपया शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र(TMA)चा लाभ घेण्यासाठी या वेळापत्रकांचे काटेकोरपणे पालन करा. **शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र (TMA) स्टीम-१ ऑनलाइन माध्यमातून प्रवेश केलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी साठी लागू आहे. आणि ते त्या विषयाच्या सार्वजनिक परीक्षे पूर्वी हे सादर करावे.** माध्यमिक परीक्षेत शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र(TMA) चे गुण सार्वजनिक परीक्षेतील लेखी परीक्षेच्या गुणांपैकी २०% गुण असतील. हे गुण सार्वजनिक परीक्षेच्या गुणपत्रकात स्वतंत्रपणे दर्शविले जातील.

शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र(TMA)दिलेल्या तारखेस आपल्या अभ्यास केंद्रात (एआय) विषय शिक्षकांकडे सादर करावा व आपल्या शिक्षकांकडून सादर केल्याची पावती घेणे आवश्यक आहे. मूल्यांकन पत्र(TMA) सादर करण्यासाठी च्या पावतीचा नमुना या पुस्तिकाच्या शेवटी देण्यात आला आहे.

जर काही प्रशासकीय कारणास्तव अभ्यास केंद्र कार्यरत नसेल किंवा बंद असेल तर आपण आपल्या क्षेत्रातील प्रादेशिक केंद्रामध्ये वर दिलेल्या वेळापत्रकानुसार शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र(TMA) सादर करू शकता. प्रादेशिक केंद्र आवश्यक ती कार्यवाही व मूल्यांकन करून प्राप्त झालेले गुण अंतिम निकालात समावेश करण्यासाठी एनआयओएस मुख्यालयास पाठवले जातील.

प्रत्येक शैक्षणिक वर्षासाठी शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र (TMA) पुस्तिकेचा एक नवीन संच अभ्यास केंद्र / संबंधित प्रादेशिक केंद्रांवर उपलब्ध असेल. जर तुम्हाला शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र(TMA)पुस्तिका मिळू शकली नाही तर तुम्ही ते एनआयओएस अर्थात <http://www.nios.ac.in>च्या अधिकृत संकेतस्थळावरून मिळवू शकता.

आपण आपल्या तपासलेल्या शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र (TMA) चे पुन्हा काळजीपूर्वक अध्ययन करावे व झालेल्या चुका दुरुस्त करण्यासाठी खालील पद्धतीचा वापर करावा:

- आपण संबंधित विषयाच्या अभ्यास सामग्री मधील धडे पुन्हा पुन्हा वाचणे.
- शंकांचे स्पष्टीकरण किंवा अभ्यासाच्या वेळी आपल्यासमोरील समस्यांचे निराकरण शिक्षकांकडून करण्यासाठी पीसीपी वर्गात उपस्थित राहावे, आणि
- अभ्यासासाठी अधिक वेळ घ्यावा.

शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र (TMA) चे विविध फायदे पाहता, एक यशस्वी शिक्षार्थी होण्यासाठी त्याचा योग्य वापर करता येईल. आपल्याला ह्या बाबत काही शंका किंवा सूचना असल्यास कृपया आम्हाला कळविण्यासाठी अजिबात संकोच करू नका.

शिक्षण आपल्या दारात:

एनआयओएस आपल्याला शिक्षणासाठी विविध प्रकारे मदत प्रदान करते ती अशी :-

- **स्वयं:** स्वयं (SWAYAM - Study Webs of Active-Learning for Young Aspiring Minds) हि त्यापैकी एक आहे. भारत सरकारच्या मानव संसाधन विकास मंत्रालयाने सुरू केलेले मूक्स हे (MOOCs - Massive Open Online Courses) प्लॅटफॉर्म आहे. मूक्स द्वारे सध्या एनआयओएस ने माध्यमिक व वरिष्ठ माध्यमिक दोन्ही स्तरांवरील अभ्यासक्रम उपलब्ध करून दिले आहेत. मूक्स विकसित करतांना चार दृष्टिकोनांचा विचार केला आहे - अभ्यासासाठी लागणारे साहित्य पीडीएफ मध्ये, अभ्यासासाठी व्हिडिओ, आत्म मूल्यांकन करण्यासाठी अभ्यास आणि चर्चा सत्र. आपण www.swayam.gov.in येथे स्वतः कोणत्याही शुल्काशिवाय नावनोंदणी करू शकता
- **स्वयंप्रभा:** स्वयंप्रभा हे शिकण्याचे आणखी एक माध्यम आहे. हे पूर्ण वेळ (24x7) माध्यमिक व वरिष्ठ माध्यमिक चे व्हिडिओ प्रोग्राम दाखवते. स्वयंप्रभा वर विविध विषयांवर थेट वैयक्तिक संपर्क प्रोग्राम देखील उपलब्ध आहेत. स्वयं प्रभा - पाणिनी (माध्यमिक) आणि शारदा (वरिष्ठ माध्यमिक) चॅनेलवर दररोज(LIVE)कार्यक्रम हि एक नाविन्यपूर्ण कल्पना एनआयओएस ने सुरू केली आहे. या उपक्रमाद्वारे आपण इंटरनेटची सुविधा नसली तरी कुठूनही शिकू शकता विशेषतः दुर्गम भाग. हे प्रोग्राम एअरटेल (437,438), व्हिडिओकॉन (475,476), टाटा स्काय (756), डिश टीव्ही (649, 947), सन डायरेक्ट (791, 792), डीडी डिश (124,125) वर विनामूल्य उपलब्ध आहेत आणि जिओ ऍप वर पण उपलब्ध आहे
- **मुक्त विद्या वाणी:** एन.आय.ओ.एस आपली गरज आणि अधिक मदत करण्याच्या हेतूने वेब तंत्रज्ञानावर आधारित "मुक्त विद्या वाणी" वैयक्तिक संपर्क कार्यक्रम(पीसीपी) तयार केला आहे. जे आपल्याला आपल्या विषयांच्या तज्ञांशी संवाद साधण्याची संधी देते. आपण आपल्या समस्या आणि शंका आमच्या टोल फ्री नंबर १८०० १८० २५४३ वर कॉल करून दूर करू शकता. आपण ०१२०-४६२६९४९ वर देखील कॉल करू शकता. थेट कार्यक्रमाचे वेळापत्रक संदर्भासाठी खाली दिले आहे. काही कारणास्तव आपण थेट पीसीपी गमावल्यास आपण पुनरावृत्ती सायकलमध्ये किंवा ऑडिओ ऑन डिमांडमध्ये रेकॉर्ड केलेल्या आवृत्त्या ऐकू शकता. एनआयओएसचे व्हिडिओ प्रोग्राम यू ट्यूबवरदेखील उपलब्ध आहेत.

प्रसारण माध्यम	प्रसारण वेळ	संपर्क
मुक्त विद्या वाणी www.nios.iradioindia.in	सोमवार ते रविवार दुपारी १२.०० - संध्याकाळी ५.०० (थेट कार्यक्रम) पहाटे ५.०० ते रात्री ११.०० (पुनरावृत्ती कार्यक्रम) टीप: वेबसाइटवर उपलब्ध मासिक वेळापत्रकाचे अनुसरण करा	आम्हाला लिहा: mailto:mmuktavidyavani@nios.ac.in टोल फ्री: १८००१८०२५४३ दूरध्वनी: ०१२०-४६२९९४९

जर आपल्या काही शंका असल्यास आपण आमच्या टोल फ्री नंबर 18001809393 वर कॉल करू शकता. अथवा आपण <http://www.nios.ac.in> येथे जाऊन संबंधित विद्याशाखेशी संपर्क साधू शकता

शुभेच्छा!

शैक्षणिक अधिकारी
राष्ट्रीय मुक्त विद्यालयीन शिक्षा संस्था

Tutor Marked Assignments

Important Instructions

Dear Learner,

By now you must have started studying your **Secondary Course** of the National Institute of Open Schooling (NIOS). As you already know, planned and continuous study is necessary for successful completion of a course. We have developed several means and strategies to help you to learn and be a successful learner. Tutor Marked Assignments (TMA) is one such means.

TMA's will help you to:

- develop regular study habit which is necessary to become a self-learner;
- know the subject matter better;
- get practice in writing responses to questions thereby having a kind of rehearsal in the preparation for the final examination;
- receive feedback and confirmation about the correctness of the response provided by you;
- check your progress in studying the subject you had opted for, so that you can find out subject areas where you have difficulties and need to put in more effort to learn well;
- and maintain contact with the subject teachers at your Accredited Institution (AI) and take appropriate guidance in your studies..

How to Prepare Answer Script for TMA's?

In this booklet you will find one assignment in each subject. You are required to complete the assignment in your own handwriting in the chosen subjects only. Use one sided lined paper to prepare answer script for TMA's and submit them to your teacher at your Study Centre (AI).

The Format of TMA

You will notice that TMA is for 20 marks. Questions 1, 2 and 3, comprise of short answer questions. Each question has two choices of which you have to attempt only **one** i.e. $2+2+2=6$ marks. Questions 1, 2 and 3 will thus cover 6 marks.

Question number 4 and 5 are long answer questions of 4 marks each. You have to answer only **one** question out of the **two** given. Thus, questions 4 and 5 are for 8 marks (4+4=8).

Question no. 6 gives you two projects of which you have to attempt only **one**. This question will be for 6 marks. The guidelines for each project work are given along with the topic set.

The submission of TMAs

The schedule for submission of the Secondary Course TMAs at AIs for both admission block are given below:

Table No. 1:

Public Examination	By Learners to study	Feedback by the Subject Teacher to the Learner
April/May	31 st	15 th
October/November	January	February

If last date so specified happens to be a public holiday/Saturday/Sunday, the next working day will automatically be treated as last date for the purpose.

Please follow this submission schedule strictly to take benefit of TMAs. **TMA is applicable for admission through stream-I of online. These should be submitted before appearing in the Public Examination of the particular subject.** The Tutor Marked Assignment at Secondary will carry 20% weightage of theory part in the external examination. These marks will be shown separately in the marks sheet alongwith the external examination paper.

You have to submit TMA to the subject teacher at your Study Centre (AI) at given date. Do not forget to take a receipt of submission of your TMA from your teacher. A sample of the assignment submission receipt is given at the end of this booklet.

In case, the Study Centre is not functioning or closed due to administrative reasons, you may submit the TMA as per the schedule given above, at the Regional Centre of your area which will take necessary action for evaluation and sending awards to the NIOS Head Quarters for inclusion in the final result.

For every academic year a new set of TMA booklets will be available at the Study Centres/concerned Regional Centres. In case you are not able to get the TMA booklet, you may download the same from the official website of NIOS i.e. www.nios.ac.in

Go through the corrected assignments carefully and use them to improve your performance by:

- re-reading the lessons in the study materials provided to you in each subject.
- attending PCP classes to clarify doubts from the teacher or solve problems that you face during studies; and
- devoting more time for studies.

Looking into the benefits of TMA, it will be possible for you to make best use of it in order to become a successful learner.

If you have any doubt or suggestions, please do not hesitate to write to us.

Learning at your doorstep

NIOS is providing various platforms to help you in learning. There are:-

- **SWAYAM:** SWAYAM (Study Webs of Active-Learning for Young Aspiring Minds) is one of it. It is a MOOCs platform (Massive Open Online Courses) launched by Ministry of HRD, Govt. of India. At present NIOS offers MOOCs courses at Secondary and Senior Secondary Level both. The MOOCs have been developed using the four quadrant approach – text in PDF, a teaching video, self-assessment exercises; and discussion forum. You can enroll yourself on SWAYAM at www.swayam.gov.in without any fee.
- **Swayamprabha :** Swayamprabha is another medium of learning. It provides Video Programms 24x7 at Secondary and Sr. Secondary. Live video Personal Contact Programmes are also available on Swayamprabha in different subjects. NIOS started this innovative idea of imparting live programmes every day on Swayam Prabha – Panini (Secondary) and Sharda (Senior Secondary) channels. Through this initiative, you can learn anywhere especially in far flung areas who do not have access to internet. The programmes are available free of cost with different service providers such as Airtel (437,438), Videocon (475,476), Tata Sky (756), Dish TV (946,947), Sun Direct (791,792), DD Dish (124,125) & Jio App.
- **Mukta Vidya Vani :** Mukta Vidya Vani Appreciating your need for more support NIOS also brings the magic of technology to your door step!! "**Mukta Vidya Vani**" our web based live PCPs supplement and complement the Self Learning Materials. It gives you an opportunity to interact with the experts of your subjects. You can clear your queries and doubts by calling on our TOLL Free Number 1800 180 2543. You can also call on 0120- 4626949. The time schedule of the live programmes is given below for reference. If due to any reason you miss the live PCPs you can hear the recorded versions in repeat cycle or at Audio on Demand. The video programmes of NIOS are also available at You tube.

Broadcasting Medium	Broadcasting Time	Contact us
Mukta Vidya Vani www.nios.ac.in	Monday to Sunday 12.00 noon - 5.00 pm (live programme) 05.00 am - 11.00 pm (Repeat programme) Note: Follow the monthly schedule (available in website)	Write to us: mailto:muktavidyavani@nios.ac.in Toll Free: 18001802543 Landline: 0120-4626949

If you have any enquiry you can call on our toll-free number 18001809393.

You can also contact to concerned faculty by visiting www.nios.ac.in

We wish you all the best.

Academic Officers

National Institute of Open Schooling

विषय सूची/ (Contents)

अ. क्र. Sl. No.	विषय/ Subject	पान क्र./Page No.
1.	हिंदी /Hindi (201)	1
2.	इंग्रजी /English (202)	3
3.	उर्दू /Urdu (206)	6
4.	संस्कृत /Sanskrit (209)	8
5.	गणित /Mathematics (211)	10
6.	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान /Science& Technology (212)	15
7.	सामाजिक विज्ञान /Social Science (213)	20
8.	अर्थशास्त्र/Economics (214)	24
9.	व्यवसाय अभ्यास /Business Studies (215)	27
10.	गृह विज्ञान /Home Science (216)	30
11.	मानसशास्त्र/Psychology (222)	36
12.	भारतीय संस्कृती आणि वारसा (आयसीएच)/ Indian Culture and Heritage (ICH) (223)	39
13.	लेखांकन/Accountancy (224)	42
14.	चित्रकला/Painting (225)	46
15.	डेटा एंट्री ऑपरेशन्स/Data Entry Operations (229)	49
16.	अरबी/Arabic (235)	54
17.	फ़ारसी/Persian (236)	56
18.	हिंदुस्थानी संगीत (242)	58
19.	कर्नाटक संगीत (243)	61
20.	वेदाध्ययनम (245)	64
21.	संस्कृत व्याकरणम (246)	65
22.	भारतीय दर्शनम (247)	66
23.	संस्कृत साहित्यम (248)	67

असाइनमेंट सबमिशन पावती /Assignment Submission

हिंदी

(201)

शिक्षक अंकित मूल्यांकन-पत्र

कुल अंक : 20

Max.Marks: 20

टिप्पणी : (i) सभी प्रश्नों के उत्तर देने अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न के अंक उसके सामने दिये गए हैं।
(ii) उत्तर पुस्तिका के प्रथम पृष्ठ पर ऊपर की ओर अपना नाम, अनुक्रमांक, अध्ययन केन्द्र का नाम और विषय स्पष्ट शब्दों में लिखिए।

1. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लगभग 40-60 शब्दों में दीजिए।
 - (क) कवि वृंद ने अपने दोहे के माध्यम से निरंतर अभ्यास करने पर बल दिया है। आपके जीवन में यह दोहा कितना उपयोगी सिद्ध हुआ है? स्पष्ट कीजिए। (पाठ-2 देखें)
 - (ख) 'उनको प्रणाम' कविता के आधार पर स्पष्ट करें कि किसी भी देश की वर्तमान समृद्धि और विकास के पीछे उसके कर्मठ, देशभक्त पूर्वजों का बहुमूल्य योगदान होता है। (पाठ-20 देखें)
2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लगभग 40-60 शब्दों में दीजिए।
 - (क) भारतीय समाज में स्त्रियाँ निरंतर सशक्त हो रही हैं। 'भारत की ये बहादुर बेटियाँ' पाठ में इसके स्पष्ट संकेत देखने को मिलते हैं? टिप्पणी कीजिए। (पाठ-6 देखें)
 - (ख) बहादुर जैसे बच्चों के साथ उपयुक्त व्यवहार करके हम समाज में नकारात्मकता का वातावरण कम कर सकते हैं। क्या आप इस कथन से सहमत हैं? कथन के पक्ष या विपक्ष में टिप्पणी कीजिए। (पाठ-1 देखें)
3. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लगभग 40-60 शब्दों में दीजिए।
 - (क) 'सुखी राजकुमार' कहानी के किस प्रसंग ने आपके हृदय को छू लिया? और क्यों? (पाठ-13 देखें)
 - (ख) 'बीती विभावरी जाग री' कविता के प्रकृति चित्रण से आपने क्या संदेश ग्रहण किया? टिप्पणी कीजिए। (पाठ-17 देखें)
4. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लगभग 100-150 शब्दों में दीजिए।
 - (क) 'इसे जगाओ' कविता क्या हर परिस्थिति, हर काल में प्रासंगिक है? उदाहरण सहित तर्क दीजिए। (पाठ-12 देखें)

- (ख) 'चंद्रगहना से लौटती बेर' कविता के प्रकृति-चित्रण में बगुला किसका प्रतीक है? क्या यह प्रतीक आज के संदर्भ में उतना ही प्रासंगिक है? उदाहरण सहित टिप्पणी करें। (पाठ-8 देखें)
5. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लगभग 100-150 शब्दों में दीजिए।
- (क) 'बूढ़ी पृथ्वी का दुख' दूर करने के लिए आप समाज को किस प्रकार जागृत करेंगे? (पाठ-14 देखें)
- (ख) 'नाखून क्यों बढ़ते हैं' निबंध का मूल संदेश क्या है? पाठ पढ़कर आप किस तरह के समाज की कल्पना करते हैं? अपने विचार व्यक्त कीजिए। (पाठ-18 देखें)
6. निम्नलिखित में से कोई एक परियोजना बनाइए।
- (क) भारतीय राजनीति, सामाजिक कल्याण, लेखन, विज्ञान, कला, साहित्य के क्षेत्रों में महान उपलब्धि प्राप्त स्त्रियों से संबंधित जानकारी एकत्रित कीजिए और फोटो सहित फाइल में लगाइए।
- (ख) प्रेमचंद की कहानियां पढ़िए और किन्हीं पाँच कहानियों का सार एक तिहाई शब्दों में लिखिए।

English (202) Tutor Marked Assignment

Max: Marks 20

Note :

- (i) All questions are compulsory. The Marks allotted for the respective questions are mentioned against each question
- (ii) Write your name, enrollment numbers, AI name and subject on the first page of the answer sheet.

1. Answer any one of the following questions in about 40-60 words. (2)

(a) "Your strength or what you do is not important. What matters is your love."

(i) Who is the speaker of the above lines?

(ii) Who is he speaking for? What does it reflect about the speaker. (See lesson-2)

(b) "I want to live in a developed India. For her, you and I will have to build this developed India."

(i) Who is the speaker of the above lines?

(ii) Who wants to live in a developed India? Which vision is the speaker talking about?
(See lesson 15)

2. Answer any one of the following questions in 40-60 words. (2)

(a) Comment on Kezia's father's attitude towards her and analyse its impact on her personality.
(See lesson-18)

(b) Discuss the importance of team work, dignity of labour and contribution to a group work. Give examples from the story, 'How the squirrel got this stripes' to support your answer.
(See lesson- 2)

3. Answer any one of the following in 40-60 words (2)
- (a) What motivated Neema's father to become a doctor? Which historical figure did the grandmother quote to explain her experienced of being fit? (See lesson 21)
- (b) What made Dr. Kurien be called as "father of the white Revolution" and "Architect of Modern Dairy Industry" ? Support your answer with examples from the lesson. (See lesson 24)
4. Answer any one of the following question in 100-150 words. (4)
- (a) Being genuine, honest and loyal in a relationship is very important, which people are forgerthing nowadays. Do you agree with the statement? How does the poet criticize the changing times? (See lesson 25)
- (b) What were the values propagated by Ustad Bismillah Khan along with his love for music? Name the accolades he was blessed with. (See lesson 26)
5. Answer any one of the following question in 100-150 word (4)
- (a) "No wonder the neem is known as the 'wonder tree and you're a wonder girl too ! "Who spoke this lines and why? Why has the speaker used the adjective 'wonder' for both the tree and the girl ? (See lesson 21)
- (b) Appreciate Dr. Kalam's vision for India. Also, identify and state an individual's role in India's development and growth. Do you think each person should take charge and contribute her/his bit for the growth of the nation. Support with examples. (See lesson - 15)
6. Prepare any one project out of the following (6)
- (a) You have read about Dr. Kurien, Dr. APJ Abdul Kalam, Dr. Rajendra Prasad and learnt about their lines and contribution.
- Now, research and find out about any 3 modern social reformers who have brought a significant change in India growth and development, Write about them in form of BIOSKETCH mention :
- their age, educational background
 - their vision

- their work / role in social growth
- recognitions / awards received
- how they have been a source of motivation.

(b) You have read the mythological tale titled, ‘How the squirrel got his stripes’ and learnt valuable learning & moral values,

Visit a nearby library / Sahitya Academy / any government library and read 5 folktales / mythological tales.

Identify the **morals, values, belief system** and **messages** given in them.

Compare them to the modern times and analyse how many of them are relevant even today. Write a descriptive paragraph there after about them.

اردو (Urdu)

(206)

ٹیوٹر مارکڈ اسائنمنٹ (۲۱-۲۰۲۰)

سیکنڈری کورس

کل نمبر 20

- نوٹ: تمام سوالات لازمی ہیں، ہر سوال کے نمبر اس کے سامنے دیئے گئے ہیں۔
- سوال نمبر ۲: درج ذیل میں سے صرف ایک سوال کا جواب ۴۰ تا ۶۰ الفاظ میں کیجئے۔
- 2 (الف) افسانہ ’عید گاہ‘ کی روشنی میں بتائیں کہ امینہ دست پناہ دیکھ کر کیوں خوش نہیں ہوئی؟ (L.N.2)
- یا
- (ب) بھگتی تحریک کے بارے میں چند جملے لکھئے۔ (L.N.5)
- 2 سوال نمبر ۳: درج ذیل میں سے صرف ایک سوال کا جواب ۴۰ تا ۶۰ الفاظ میں لکھئے۔
- (الف) ہندو مسلم اتحاد سے کن تہذیبی اداروں کو فروغ حاصل ہوا؟ (L.N.3)
- یا
- (ب) بوڑھے کی بے چینی اور بے قراری کو کس طرح قرار آیا؟ (L.N.1)
- 2 سوال نمبر ۳: درج ذیل میں سے کسی ایک سوال کا جواب ۱۰۰ تا ۱۵۰ الفاظ میں لکھئے۔
- (الف) کبیر نے کیسے لوگوں کی محبت اختیار کرنے کی تعلیم دی ہے۔ (L.N.13)
- یا
- (ب) افسانہ ’ایک سوال‘ کی روشنی میں بتائیں کہ ہمارے سماج میں عورت کا کیا مقام ہے؟ (L.N.12)
- 4 سوال نمبر ۴: درج ذیل میں سے کسی ایک سوال کا جواب ۱۰۰ تا ۱۵۰ الفاظ میں لکھئے۔
- (الف) میر تقی میر کو خدائے سخن کیوں کہا جاتا ہے؟ (L.N. 16)
- یا
- (ب) چکبست نے اپنی نظم ’’کشیر‘‘ میں کشمیر کی خوبصورتی کا نقشہ کس طرح کھینچا ہے؟ (L.N.21)
- 4 سوال نمبر ۵: درج ذیل میں سے کسی ایک حصہ کا جواب ۱۰۰ تا ۱۵۰ الفاظ میں لکھئے۔
- (الف) ہوا بندھ گئی اُس گھڑی اس اُصول (L.N.24)
- بیرا گئے جانور اپنا بھول
درختوں سے لگ لگ کے بادِ صبا

لگی وجد میں بولنے واہ واہ
 کدارے کا عالم یہ تھا اس گھڑی
 کہ تھی چاندنی ہر طرف غش پڑی

(i) مندرجہ بالا مثنوی کا مطلب اپنے الفاظ میں بیان کیجئے۔

(ii) مثنوی کے اجزائے ترکیبی بیان کیجئے۔

یا

(ب)

بے وطن ہوں نہ مسافر کو ستاؤ للہ
 قتل کیوں کرتے ہو تم کون سا میرا ہے گناہ

اب نہ یاد ہے کوئی ساتھ نہ لشکر نہ سپاہ
 تم کو لازم ہے غریبوں پر رحم کی نگاہ

ہاتھ آئے گا نہ انعام نہ زر پاؤ گے
 یاد رکھو مرا سر کاٹ کے پچھتاؤ گے۔

(i) مندرجہ بالا مرثیے کا مطلب اپنے الفاظ میں بیان کیجئے۔

(ii) میر انیس کے انداز بیان پر تبصرہ کیجئے۔

6

سوال نمبر ۶: پروجیکٹ ورک

مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک پر ۵۰۰ الفاظ میں لکھئے۔

(الف) نظم کی تعریف لکھئے، ساتھ ہی نظیر اکبر آبادی کی شاعرانہ خصوصیات پر نوٹ لکھئے اور ان کی کسی نظم کے دو بند بھی لکھئے۔ (L.N.6)

یا

(ب) تریسٹل کے بنیادی عناصر بتاتے ہوئے ماس میڈیا کی قسموں سے بحث کیجئے اور تعلیمی میدان میں ٹی وی کی اہمیت واضح کیجئے۔ (L.N.30)

संस्कृतम्

(209)

शिक्षक-अङ्कितमूल्याङ्कन-पत्रम्

पूर्णाङ्कः-20

निर्देशाः

(i) सर्वेप्रश्ना अनिवार्याः। प्रश्नस्य दक्षिणे पार्श्वे संख्या अङ्कान् निर्दिशति।

(ii) उत्तरपुस्तिकायाः प्रथमपृष्ठे स्वनाम, अनुक्रमाङ्कसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत-

2

(क) “त्याज्यं न धैर्यम्” इति पाठम् आधृत्य “षड्विधं प्रीतिलक्षणम्” लेख्यताम्। (पाठ-3, त्याज्यं न धैर्यम्)

(ख) “कस्मात् किं शिक्षेत? इति पाठे सिंह-गर्दभ-वक- कुक्कुटादिभ्यः कथं शिक्षा गृहीतव्या इति शिक्षितम्। तदनुसारमेवधेनु-मूषक-नवुल-नदीत्यादिभ्यः काः शिक्षा प्राप्यन्ते इति संक्षेपेण लिखत।

(पाठ-4, कस्मात् किं शिक्षेत?)

2. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत-

2

(क) “सुभाशितानि” इति पाठे प्रदत्तं दशकं धर्म-लक्षणं कथं भवान् स्वजीवने धारयिष्यति? लिखत

(पाठ-1, सुभाशितानि)

(ख) बोपदेवस्य कः गुणः कथञ्च भवतः जीवनं प्रेरयति?

(पाठ-2, प्रेरणा)

3. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत-

2

(क) “प्राणस्य श्रेष्ठत्वम्” पाठं पठित्वा तस्मिन् पाठे प्रदत्तानाम् इन्द्रियाणां नामानि तेषां कार्याणि च लिखत।

(पाठ-5, प्राणस्य श्रेष्ठत्वम्)

(ख) “यद्भविष्यो विनश्यति” इति पाठे क्त्वा-ल्यप् प्रत्ययान्तानां पदानां चयनं कुरुत वाक्येषु प्रयोगं च प्रदर्शयत।

(पाठ-6, यद्भविष्यो विनश्यति)

4. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत-

2

(क) “प्राणस्य श्रेष्ठत्वम्” इति पाठे भवद्भिः पठितं यत् शरीरे प्राणाः एव श्रेष्ठाः। स्वमतानुसारं स्पष्टीकुरुत।

(दृष्टव्यम्-5, प्राणस्य श्रेष्ठत्वम्)

(ख) “प्रेरणा” इति पाठस्य सारं स्वशब्देषु लिखत।

(दृष्टव्यम्-2, प्रेरणा)

5. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत-

2

- (क) “संसारे कः अपि जीवः तुच्छः नास्ति। सर्वेषु पशुषु पक्षिषु वृक्षेषु च गुणाः सन्ति।” “कस्मात् किं शिक्षेत?” पाठानुसारं वर्णयत्।
(पाठ-4, कस्यात् किं शिक्षेत)
- (ख) “यद्भविष्यो विनश्यति” इति पाठे भवद्भिः पठितं यत् जीवने साफल्यं भाग्यापेक्षया पुरुषार्थेणैव प्राप्तुं शक्यते। अतः एतादृशम् एवं श्लोकं लिखत यस्मिन् पुरुषार्थं भाग्ययोः पुरुषार्थस्य वैशिष्ट्यं प्रदर्शितं स्याद इति।
(पाठ-6, यद्भविष्यो विनश्यति)

6. अधोलिखितेषु कमपि एकं विषयमधिकृतं परियोजना-विवरणं लिखत-

6

- (क) सप्तम् पाठपर्यन्तम् कतमः पाठः भवद्भ्यः रोचते? तस्मात् का शिक्षा प्राप्यते? भवान् भवती स्वजीवने कथं तत् जीवनमूल्यं धारयिष्यति इति वर्णयत।
- (ख) अधोलिखितेषु कमपि कथापाठद्वयम् अधिकृत्य तत्र संज्ञापदानि, सर्वनामपदानि, विशेषणपदानि च चित्वा तालिका-निर्माणं कुर्वन्तु।
- (i) प्रेरणा,
(ii) प्राणस्य श्रेष्ठत्वम्,
(iii) त्याज्यं न धैर्यम्,
(iv) यद्भविष्यो विनश्यति

गणित
Mathematics(211)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नांसाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii)उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (2)

Answer any one out of the following questions.

(अ) दुकानदार एका ग्राहकाला शर्ट रु. 749 विकून 7% नफा कमावतो तर शर्टची किंमत शोधा.
(पाठ क्र.- पहा)

By selling a shirt to a customer for Rs. 749 a shopkeeper earns a profit of 7%. Find the cost price of the shirt.

(See Lesson-8)

(ब) एका आयताकृती 44 सेमी × 18 सेमी कागदाला गुंडाळून एक सिलेंडर तयार केल्यास त्या सिलेंडर चे घनफळ किती होईल?

(पाठ क्र.- 21 पहा)

A rectangular sheet of paper 44cm X 18cm is rolled along its length and a cylinder is formed. Find the volume of the cylinder.

(See Lesson-21)

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (2)

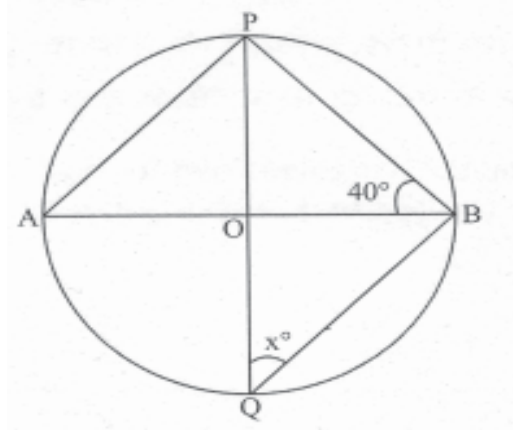
Answer any one out of the following questions.

(अ) दिलेल्या आकृतीत, जर O हे वर्तुळाचे मध्य बिंदू असेल तर x ची किंमत काढा

(पाठ क्र.- 15 पहा)

In figure, O is the centre of a circle find the value of x.

(See Lesson-15)

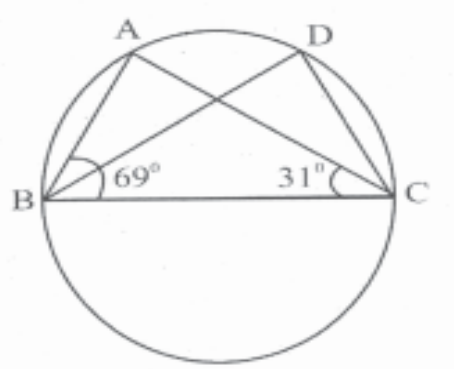

(ब) दिलेल्या आकृतीत, जर $\angle PBO = 40^\circ$ आणि $\angle BQO = x^\circ$ तर $\angle BDC$ किती ?

(पाठ क्र.- 15 पहा)

In figure, $\angle PBO = 40^\circ$ and $\angle BQO = x^\circ$ find $\angle BDC$

(See Lesson-15)

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

(2)

Answer any one out of the following questions.

(अ) दोन वर्तुळांची त्रिज्या 9 सेमी आणि 12 सेमी आहे. तर अश्या वर्तुळाची त्रिज्या शोधा ज्याचे क्षेत्रफळ ह्या दोन वर्तुळांच्या क्षेत्रांच्या बेरजेइतके आहे.

(पाठ क्र.- 20 पहा)

The radius of two circles is 9cm and 12cm. Find the radius of a circle whose area is equal to the sum of the areas of these two circles.

(See Lesson-20)

(ब) जर एका समलंबाचे क्षेत्रफळ 64 cm^2 आणि त्याच्या समांतर बाजूची लांबी 10 cm आणि 6 cm असेल तर त्याच्या समांतर बाजू मधील अंतर किती

(पाठ क्र.- 20 पहा)

The area of a trapezium is 64 cm^2 . If its parallel sides are 10 cm and 6 cm , then find the distance between the parallel sides.

(See Lesson-20)

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (4)

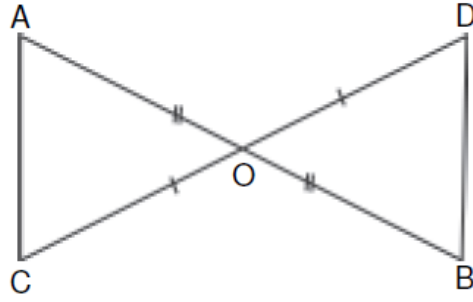
Answer any one out of the following questions.

- (अ) दिलेल्या आकृतीत, जर O हा AB आणि CD चा मध्य बिंदू असेल तर $AC = BD$ आणि $AC \parallel BD$ हे सिद्ध करा

(पाठ क्र.- 11 पहा)

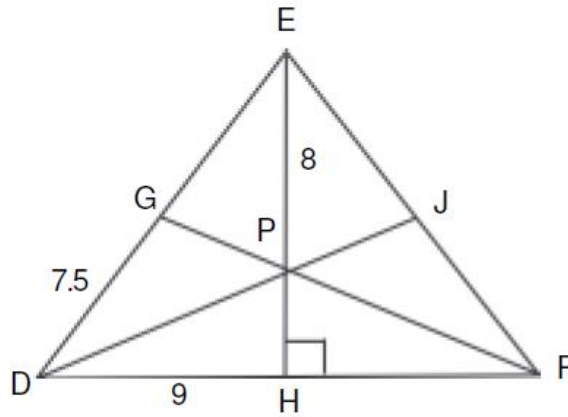
In figure, 'O' is the midpoint of AB and CD. Prove that $AC = BD$ and $AC \parallel BD$.

(See Lesson-11)

- (ब) खालील आकृती मध्ये P हे $\triangle DEF$ चा केन्द्र बिंदू आहे व EH, DE वर लंब आहे, $DH = 9\text{cm}$, $DG = 7.5\text{cm}$, $EP = 8\text{cm}$ आणि $DE = FE$ तर FH, EH, PH ची लांबी आणि $\triangle DEF$ ची परिमिती शोधा.

(पाठ क्र.- 12 पहा)

In the figure below, P is the centroid of $\triangle DEF$, EH is perpendicular to DE. If $DH = 9\text{cm}$, $DG = 7.5\text{cm}$, $EP = 8\text{cm}$, and $DE = FE$. Find the length of FH, EH, PH and the perimeter of $\triangle DEF$.

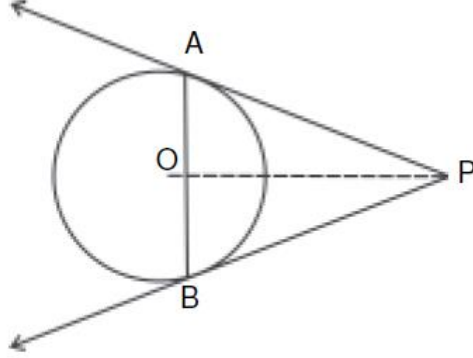
(See Lesson-12)

5. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.
Answer any one out of the following questions.

(4)

- (अ) बाह्य बिंदू P पासून वर्तुळास दोन स्पर्शिका PA आणि PB ओढल्या आहेत व वर्तुळाचा O हा मध्यबिंदू आहे , तर हे सिद्ध करा की OP, AB चा लंब दुभाजक आहे.

(पाठ क्र.- 11 पहा)

From an external point P two tangents PA and PB are drawn to the circle with centre O, prove the OP is the perpendicular bisector of AB.

(See Lesson-11)

- (ब) एक 30 मीटर उंचीच्या टॉवरच्या टोकापासून त्याच तळावरील दुसऱ्या टॉवरच्या तळा पर्यंत चा कोन 60° आणि दुसऱ्या टॉवरच्या टोकापासून पहिल्या टॉवरच्या तळा पर्यंत चा कोन 30° आहे तर त्या दोन टॉवर मधील आंतर आणि दुसऱ्या टॉवर ची उंची काढा

(पाठ क्र.- 23 पहा)

The angle of elevation of the top of a tower 30 m high from the foot of another tower in the same plane is 60° , and the angle of elevation of the top of the second tower from the foot of the first tower is 30° . Find the Distance between the two towers and also the height of the other tower.

(See Lesson-23)

- 6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.
Prepare any one project out of the following projects given below. (6)
- (अ) लोकसंख्या आणि कौटुंबिक उत्पन्नाबाबत आपल्या परिसर / गावातून किमान 50 घरांचे सर्वेक्षण करा.
- (i) कुटुंबातील सदस्यांशी संबंधित माहिती वारंवारतेचा उल्लेख सारणीच्या स्वरूपात सादर करा
(ii) कुटुंबाच्या सरासरी आकाराची गणना करा. किती कुटुंबे सरासरी कुटुंबाच्या आकारापेक्षा जास्त आहेत?
(iii) जास्त कमाई करणाऱ्या 10 कुटुंबांसाठी बार ग्राफ काढा.

(पाठ क्र.- 24 आणि 25 पहा)

Conduct a survey of atleast 50 households from your locality/village, regarding population and family income.

- (i) Present the data related to family members in tabular form mentioning frequencies.

(ii) Calculate the average family size. How many families are above the average family size?

(iii) Draw the Bar graph for top 10 earning families.

(See Lesson-24 and 25)

(ब) चालू वर्षात होणाऱ्या क्रिकेट सामन्याचे निरीक्षण करा. या संदर्भात दोन संघांच्या कामगिरीची तुलना दर्शविणारा प्रकल्प अहवाल तयार करा

(i) प्रत्येक खेडाळुचा वैयक्तिक स्कोअर

(ii) संघानुसार सरासरी धावसंख्या

(iii) फलंदाजी करणाऱ्या वैयक्तिक फलंदाजाची धावगती

(iv) गोलंदाजी करणाऱ्या वैयक्तिक गोलंदाजा धावागती

(v) विजयी संघाचा 5 सर्वोच्च स्कोअरर फलंदाज प्रदर्शित करण्यासाठी बार ग्राफ काढा.

(पाठ क्र.- 24 आणि 25 पहा)

Observe a Cricket match to be held in the current year. Prepare a project report indicating comparison of the performance of the two teams with respect to

(i) data of individual scores

(ii) team-wise average score

(iii) run rate of individual batsman who did batting

(iv) run rate of individual bowler who did bowling

(v) draw the Bar Graph for displaying the 5 top scorer batsman of the winning team.

(See Lesson-24 and 25)

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान
Science & Technology (212)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नासाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.
Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दांमध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) विश्वातील कोणत्याही दोन खगोलीय वस्तूंमधील आकर्षणाच्या शक्तींमध्ये बदल घडविणारे घटकांचे निरीक्षण करा.

(पाठ क्र.-11पहा)

Observe the factors which make the variation in forces of attraction between any two celestial objects in the universe.

(See Lesson-11)

(ब) आकृतीच्या सहाय्याने औष्णिक विस्तार प्रक्रिया आणि दैनंदिन जीवनातील दोन योग्य उदाहरणे स्पष्ट करा.

(पाठ क्र.-14पहा)

Explain thermal expansion process with the help of diagram and two suitable examples from daily life.

(See Lesson 14)

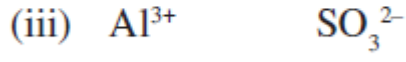
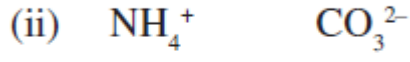
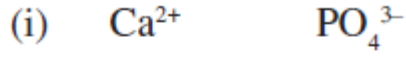
2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दांमध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

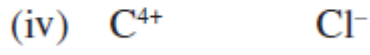
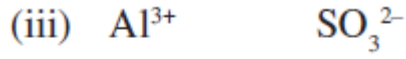
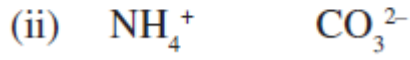
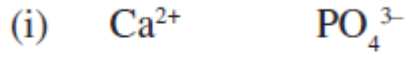
(अ) यौगिकांचे सूत्र लिहा.

(पाठ क्र.-3पहा)

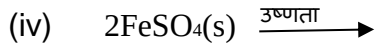
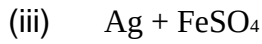
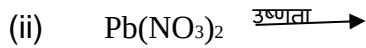
Write the formula of the compounds.

(See Lesson-3)

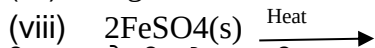
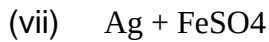
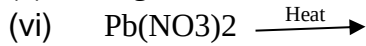
(ब) पुढील रासायनिक अभिक्रिया पूर्ण करा.

(पाठ क्र.-4पहा)

Complete the following reactions.

(See Lesson-4)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) आपल्या शरीरात अश्या काही विशेष पेशी आहेत ज्यांच्या मध्ये सूत्र विभाजनाची क्षमता आहे आणि त्या पुन्हा विभाजित होऊन एकसारख्या पेशी तयार करतात. अश्या पेशींचे नवा लिहा आणि ह्या प्रकारच्या पेशी गर्भाशयात आणि प्रौढांमध्ये कोठे तयार होतात

(पाठ क्र.-21पहा)

There are some unspecialized cells in our body which have capacity to undergo mitosis and can redivide to produce number of identical cell. Name the type of cell and from where these cells obtained in an embryo and adults.

(See Lesson-21)

(ब) (i) जर अनुमस्तिष्क(सेरेबेलम) योग्यरित्या कार्य करत नसेल तर आपल्या शरीराच्या कोणत्या क्रियांवर परिणाम होतो ?

(पाठ क्र.-23पहा)

(ii) मेंदूचा कोणता भाग सर्व एच्छिक कृती नियंत्रित करतो?

(पाठ क्र.-23पहा)

(i) If the cerebellum is not functioning properly, which activities of our body would get affected?

(See lesson-23)

(ii) Which part of the brain controls all involuntary actions?

(See lesson-23)

4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) आपण स्वतंत्र, तोंडी किंवा मुद्रित संवादाशिवाय ध्वनी संप्रेषणासाठी कोणत्याही एका साधनांची आकृतीच्या मदतीने कार्य स्पष्ट केले.

(पाठ क्र.-18 पहा)

You select any one device for sound communication other than independent, oral or printed communication and explain its working with the help of diagram.

(See Lesson 18)

(ब) स्पष्टीकरण द्या:

(पाठ क्र.-4 पहा)

(I) Explain the following:

(See lesson-4)

- अयोनिक संयुगे वितळलेल्या अवस्थेत वीज प्रवाहित करतात परंतु सहसंयोजक संयुगे वितळलेल्या अवस्थेत वीज प्रवाहित करत नाहीत.
- Ionic compounds conduct electricity in molten state but covalent compounds are not able to conduct electricity in molten state.
- नॅफॅथलीनचा द्रवणांक 353.4k आहे परंतु सोडियम क्लोराईडचा द्रवणांक 1074k आहे.
- The melting point of naphthalene is 353.4K but the melting point of sodium chloride is 1074K.
-

(II) रेडॉक्स अभिक्रिया उदाहरणासह स्पष्ट करा.
Explain Redox Reaction with example.

5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या. (4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) उंच, लांबलचक पेशींचा समूह ज्याच्या टोकांवर सिलिया असतात, आणि त्या पोट आणि आतड्याच्या आतील अस्तरात आढळतात. या ऊर्तीचे नवा काय आणि शरीरातील त्याच्या कार्याचा उल्लेख करा?

(पाठ क्र.-21 पहा)

A group of tall, elongated cells having cilia at their free ends, are found in the inner lining of the stomach and intestine. Name this tissue and also mention its function in the body?

(See lesson-4)

(ब) एखाद्या व्यक्तीस स्नायूंचा त्रास, अंतर्गत रक्तस्त्राव, पचन क्रिया अशक्त होणे आणि तीव्र पोटदुखीचा त्रास होतो. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या-

(पाठ क्र.-32 पहा)

A person is suffering from muscular pain, internal bleeding, impaired digestion and severe colic pain. Answer the following-

(See Lesson-32)

(I) त्या रोगा चे नाव आणि त्या रोग साठी कारण असलेला जीवाचे नाव सांगा

(I) Name the disease that person is suffering from and its causative organism.

(II) ह्या रोगाच्या संचारणाची काय संभावना असेल ?

(II) What will be the possible mode of transmission of this disease?

(III) हे कसे थांबवता येईल?

(III) How can it be prevented?

(IV) डॉक्टर कोणत्या प्रकारची औषधे त्याच्या उपचारासाठी सुचवू शकतात ?

(IV) What type of drugs can be suggested by a doctor for its treatment?

6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा. (6)

Prepare any one project out of the given below.

- (अ) घरगुती वापरासाठी विद्युत उर्जेच्या वितरणावर एक नोट लिहा . एक घरगुती सर्किट बनवा जो आपल्या खांबावरून आपल्या खोलीकडे चालू असल्याचे दर्शवितो आणि अर्थिंग वायर , सॉकेट, स्विच आणि फ्यूजची भूमिका स्पष्ट करा. ह्यासाठी आपण आपली विज्ञान आणि तंत्रज्ञान प्रेषण -1 , विविध पुस्तके / मासिक / इंटरनेटची मदत घेऊ शकता.

Write a note on distribution of electric energy for household purposes. Make a household circuit that shows current coming from a pole to your room and explain role of earth wire, socket, switch and fuse as well. You can take help of various books/magazine/Internet as well as your Science & Technology despatch-1.

- (ब) जवळपासच्या शाळा किंवा महाविद्यालयाच्या प्रयोगशाळेस भेट द्या आणि प्रयोगशाळेत वापरत असलेल्या काही रसायनांविषयी माहिती संकलित करा. आणि खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या-
Visit nearby school or college laboratory and collect information about some chemicals those are using in laboratory. Answer the following–

- (i) आपण सेंद्रीय आणि अजैविक रसायनांमध्ये फरक कसा कराल ?
How will you differentiate between organic and inorganic chemicals?
- (ii) इथेनॉल मध्ये उपस्थित कार्यात्मक गटाचे नाव द्या.
Name the functional group present in ethanol.
- (iii) कार्बनच्या बहुरूपी रूपांची नावे लिहा .
Name the allotropic forms of carbon.
- (iv) आपण अल्कोहोल आणि कार्बोक्सिलिक ऍसिड मध्ये फरक कसा दर्शवाल?
How will you differentiate between alcohols and carboxylic acids?
- (v) संतृप्त आणि असंतृप्त हायड्रोकार्बन्समध्ये आपण कसा फरक कराल
How will you differentiate between saturated and unsaturated hydrocarbons
- (vi) CO₂ सेंद्रीय किंवा अजैविक कंपाऊंड आहे?
CO₂ is an organic or inorganic compound?

सामाजिक विज्ञान
Social Science (213)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नांसाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii)उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) मानवी प्रगती मध्ये शिकार युगाचे महत्व सांगा

Examine Hunting stage of Human Development.

(ब) भीमबेटका गुहेतिल चित्रांचे विश्लेषण करा.

Analyse Bhimbetka cave paintings.

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) जरी उत्तर भारत आणि दक्षिण भारत भौतिकदृष्ट्या एकमेकांपेक्षा भिन्न आहेत पण त्यांची आप आपली वैशिष्ट्ये आहेत. कोणतेही दोन मुद्दे लिहा.

(पाठ क्र.-9 पहा)

Though Northern India and Southern India are physiographically different from each other yet they have their own characteristics. Write any two points.

(See Lesson 9)

(ब) आपल्या समाजातील सामाजिक-सांस्कृतिक जीवनावर पावसाचा कसा परिणाम होतो?

(पाठ क्र.-10 पहा)

How rain affects socio-cultural life in your community?

(See lesson - 10)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या. (2)
- Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.
- (अ) "भारतीय राज्यघटना ही संघटनात्मक आहे परंतु ती आत्म्याने एकसंध आहे," दोन उदाहरणांसह या वक्तव्याचे समर्थन करा. (पाठ क्र.-15 पहा)
- "Constitution of India is federal in form but unitary in spirit," Support the statement with two examples. (See lesson - 15)
- (ब) "कोणत्या संविधान सुधारणांमुळे आणि कश्या प्रकारे भारतात महिला सशक्तीकरणाचा मार्ग तयार झाला?" कारण देऊन स्पष्टीकरण द्या. (पाठ क्र.-18 पहा)
- "Which amendments and how have paved the way for women empowerment." Explain by giving reasons. (See lesson - 18)
4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या. (4)
- Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.
- (अ) संगम युग आणि त्यातील उपलब्धीची आलोचनात्मक परीक्षण करा. Critically examine Sangam Age and its achievement.
- (ब) "प्रादेशिकता हे भारताच्या राष्ट्रीय एकतासाठी सर्वात मोठे आव्हान आहे. पण कधीकधी ही विचारसरणी देखील वाजवी आहे". कोणत्याही दोन योग्य युक्तिवादांसह विधानास समर्थन द्या. "Regionalism is considered as the greatest challenge to the national integration of India. But sometime, this thinking is reasonable also". Support the statement with any two suitable arguments.
5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या. (4)
- Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.
- (अ) भारताच्या बाह्यरेखा नकाशावर योग्य चिन्हांसह खाली दिलेली माहिती चिन्हांकित करा व त्यावर त्यांचे नवा लिहा
- (i) अरावली चे सर्वोच्च शिखर
- (ii) अरब सागरमध्ये संपणारी मुख्य नदी

- (iii) 20 सेमी पेक्षा कमी वार्षिक पाऊस असलेले क्षेत्र
- (iv) गाळयुक्त मातीचे क्षेत्र.

(पाठ क्र.-9 पहा)

On the outline map of India, mark and label the following with appropriate symbols

- (i) The highest peak of Aravali
- (ii) Main river ending in Arab Sagar
- (iii) The area of less than 20 cm annual rainfall
- (iv) Area of Alluvial soil .

(See lesson - 9)

- (ब) आपल्याला कोणत्याही दोन अडचणी जाणवतात ज्या आपल्याला मुक्त व निष्पक्ष निवडणुकांच्या मार्गात अडथळा वाटतात आणि त्यावरील उपाय सूचित करतात.

(पाठ क्र.-22 पहा)

Identify any two problems which you feel hindrance in the path of free and fair elections and suggest remedies.

(See lesson 22)

- 6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

- (अ) "दोन मुले असलेली एक इतरांच्या घरी घरगुती काम करणाऱ्या स्त्रीला आपल्या मुलांना शिक्षित करायचं आहे, पण ती अयशस्वी होते . " गावच्या सरपंच कार्यालयाला भेट द्या व मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाकरिता विविध कार्यक्रम व धोरणांची माहिती मिळवा. सरपंच कार्यालयाकडून गोळा केलेल्या माहितीच्या आधारे एक अहवाल लिहा व गावच्या सरपंच कडून मुलांचे शिक्षण सुनिश्चित करण्याचे मार्ग सुचवा .

"A woman with two children is working as a domestic help in a vilage. She wants to educate her children, but fails." Visit the office of the Sarpanch of the vilage and get information regarding various programmes and policies for free and compulsory education. On the basis of information collected from the office of the Sarpanch, write a report suggesting the ways to ensure the education of the Childrens by the Sarpanch of the vilage.

- (ब) आपल्या गावात किंवा शहरात किंवा आपण राहता त्या परिसरातील सुमारे 10 घरांचे सर्वेक्षण करा. तीन विस्तृत वयोगटातील लैंगिक गुणोत्तर शोधण्याचा प्रयत्न करा. सर्वेक्षण खालील स्वरूपात केले जाऊ शकते:

Conduct a survey of about 10 households in your village or city or the locality where you live in. Try to find out the sex ratio in three broad age groups. The survey can be conducted in the following format:

अ. क्र. S.No.	प्रमुख वय गट (वर्ष) Broad Age Group(Years)	पुरुष संख्या No. of Male	स्त्री संख्या No. of Female	पुरुष-महिला टक्केवारी Percentage of Male-Female	लिंग प्रमाण Sex Ratio
1	0-14				
2	15-59				
3	60+				

टेबलमध्ये जमा केलेल्या माहितीच्या आधारे, विस्तृत वय गटांनुसार लिंग गुणोत्तर शोधा. वयोगटानुसार लिंग गुणोत्तरांचा कल काय आहे? तो कमी होतो की वाढतो? डेटाच्या आधारावर लिंग गुणोत्तरांच्या स्थितीचा अहवाल तयार करा. या निष्कर्षांचा आपल्या समाजात काय परिणाम होईल?

On the basis of information generated in the table, find out the sex ratio according to broad age groups. What is the trend of sex ratio according to age groups? Does it decline or increase? Prepare a report on status of sex ratio based on data. What would be the impact of these findings on our society?

अर्थशास्त्र
Economics (214)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नासाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) "अर्थशास्त्र हे टंचाई आणि पर्याय चे शास्त्र आहे". स्पष्ट करा.

(पाठ क्र.-1 पहा)

"Economics is a science of scarcity and choice". Explain.

(See Lesson 1)

(ब) आर्थिक आणि गैर-आर्थिक मधील फरक उदाहरणासह स्पष्ट करा.

(पाठ क्र.-2 पहा)

Illustrate the difference between economic and non-economic with examples

(See Lesson 2)

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) अर्थव्यवस्था हे अशे तंत्र आहे जिथे सर्व आर्थिक प्रयोग केले जातात. कसे ते स्पष्ट करा

(पाठ क्र.-4 पहा)

An economy is a framework where all economic activities are carried out. Explain how?

(See Lesson 4)

(ब) श्रम केंद्रित तंत्रज्ञान आणि भांडवल केंद्रित तंत्रज्ञान यांच्यातील फरक सांगा.

(पाठ क्र.-7 पहा)

Distinguish between labour intensive technology and capital intensive technology.

(See Lesson 7)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) आपण सहमत आहात का "दुर्मिळ स्त्रोतांचा पुरेपूर वापर केला गेला नाही तर ते संसाधनांचा अपव्यय आहे"? टिप्पणी करा .

(पाठ क्र.-5 पहा)

Do you agree that if the scarce resources are not utilized fully, it is wastage of resources?
Comment.

(See Lesson 7)

(ब) वस्तू आणि सेवा अर्थव्यवस्थेत महत्वाची भूमिका बजावतात स्पष्ट करा.

(पाठ क्र.-3 पहा)

Goods and services play an important role in an economy. Explain.

(See Lesson 3)

4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) सकारात्मक अर्थशास्त्र हे आदर्शवादी अर्थशास्त्रापेक्षा कसे वेगळे आहे? हे स्पष्टीकरणासह सांगा.

(पाठ क्र.-1 पहा)

How does positive economics differ from normative economics? Explain these with illustrations.

(See Lesson 1)

(ब) साहिलला उद्योजक व्हायचे आहे. उद्योजक म्हणून त्याच्याकडून कोणती कार्ये करण्याची आवश्यकता आहे?

(पाठ क्र.-6 पहा)

Sahil wants to become an entrepreneur. What functions need to be performed by him as an entrepreneur?

(See Lesson 6)

5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) एक काल्पनिक संख्यात्मक उदाहरण / वेळापत्रक यांच्या मदतीने मागणीचा कायदा समजावून सांगा

State and explain the law of demand with the help of a hypothetical numerical example/schedule.

(See Lesson 9)

(ब) उदाहरणाच्या मदतीने अर्थव्यवस्थेची केंद्रीय समस्या स्पष्ट करा.

(पाठ क्र.-5 पहा)

Explain the central problem of an economy with the help of an example.

(See Lesson 5)

6 खाली दिलेल्या प्रकल्पंपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

(अ) ग्राहक आणि उत्पादक वस्तूंची एक सूची तयार करा आणि वापराच्या आधारे ग्राहकांच्या वस्तू उत्पादक वस्तूपेक्षा वेगळ्या कशा आहेत हे स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न करा.

(पाठ क्र.-3 पहा)

Make a list of consumer and producer goods and try to explain how consumer goods differ from producer goods on the basis of usage.

(See Lesson 3)

(ब) खालील तक्त्याच्या मदतीने सीमांत उत्पादन आणि सरासरी उत्पादनाची गणना करा.

(पाठ क्र.-7 पहा)

कामगार एकेके	एकूण उत्पादन (एकेके)	सीमान्त उत्पादन	सरासरी उत्पादन
0	10		
1	15		
2	20		
3	27		
4	36		
5	40		

Calculate marginal product and average product with the help of the following table.

(See Lesson 7)

Units of labour	Total Product (Units)	Marginal Product	Average Product
0	10		
1	15		
2	20		
3	27		
4	36		
5	40		

व्यवसाय अभ्यास
Business Studies (215)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नांसाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) पर्यावरण प्रदूषण रोखण्यात भारताच्या भूमिकेविषयी चर्चा करा.

(पाठ क्र.-1 पहा)

Discuss the role of India in preventing environmental pollution.

(See Lesson 1)

(ब) एक व्यावसायिक म्हणून आपण दररोज आपल्या व्यवसायात कुठले विविध प्रकारचे उपक्रम राबविताल .

(पाठ क्र.-2 पहा)

As a businessman state the different types of activities you would undertake in your day to day running of your business.

(See Lesson 2)

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) एकल मालकी व्यवसाय स्थापन करणे व बंद करणे सोपे असते, एकल मालकी ने स्थापन केलेले व्यवसाय संस्था दीर्घ काळ टिकतात ?

(पाठ क्र.-3 पहा)

Sole proprietorship business is easy to form and wind up. Can a sole proprietorship form of business organisation exist forever?

(See Lesson 3)

- (ब) 'व्यवसायात वस्तू आणि व्यक्तींची हालचाल खूप महत्वाची आहे'. ह्या वाक्यवार प्रकाश टाकून व्यवसायात वाहतुकीचे महत्त्व यावर चर्चा करा.

(पाठ क्र.-5 पहा)

'The movement of goods and persons is very important in business'. In light of the statement discuss the importance of transport in business.

(See Lesson 5)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

- (अ) "लेखी संदेश पाठविण्याची सर्वात वेगवान पद्धत ई-मेल आहे." स्पष्ट करा

(पाठ क्र.-7 पहा)

E-mail is the fastest method of transmitting written messages". Explain

(See Lesson 7)

- (ब) व्यापार करण्यासाठी वेअरहाउसिंग ही एक महत्त्वपूर्ण सहाय्यक संस्था आहे. हे विधान स्पष्ट करा.

(पाठ क्र.-6 पहा)

Warehousing is one of the important auxiliaries to trade. Explain this statement.

(See Lesson 6)

4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

- (अ) मालकीच्या आधारे कंपनी चार प्रकारच्या असू शकतात. विविध प्रकारच्या कंपन्यांच्या वैशिष्ट्यांविषयी चर्चा करा.

(पाठ क्र.-4 पहा)

On the basis of ownership Companies can be of four types. Discuss the characteristics of the different types of companies.

(See Lesson 4)

- (ब) सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधी खात्याची वैशिष्ट्ये सांगा.

(पाठ क्र.-8 पहा)

State the characteristics of Public Provident Fund Account.

(See Lesson 8)

5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

- (अ) बँकिंगच्या क्षेत्रातील अलीकडील घडामोडी आणि त्यातील ग्राहकांना देण्यात येणाऱ्या नवीन सुविधा सांगा.

(पाठ क्र.-9 पहा)

Explain the recent developments in the field of banking and the latest facilities offered to its customers.

(See Lesson 9)

- (ब) एखाद्या गोदामात विशिष्ट वैशिष्ट्ये असल्यास ती एक उत्कृष्ट गोदाम असल्याचे म्हटले जाते. स्पष्ट करा

(पाठ क्र.-6 पहा)

A warehouse is said to be an ideal warehouse if it possesses certain characteristics'. Explain.

(See Lesson 6)

- 6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

- (अ) जवळच्या बँकेला भेट द्या अन्यथा टोल फ्री क्रमांकावर कॉल करा आणि बचत बँक खाते उघडण्याच्या प्रक्रियेची चौकशी करा आणि त्याचा एक अहवाल तयार करा

(पाठ क्र.-9 पहा)

Visit a nearby bank else call on toll free number and enquire the procedure to open a savings bank account. Make a report

(See Lesson 9)

- (ब) आपल्या परिसरातील सहकारी संस्थेला भेट द्या आणि संस्थेने केलेल्या सामाजिक उपक्रमाची व त्यासाठी आलेल्या आव्हानांचा केलेला सामना व सदस्य संख्या याबाबतचा अहवाल तयार करा.

(पाठ क्र.-5 पहा)

Visit a cooperative society in your locality. Make a report on the activities undertaken challenges faced and number of members in the society.

(See Lesson 5)

गृह विज्ञान
Home Science (216)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नांसाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) आपण दुपारच्या जेवणासाठी होम डिलिव्हरी सेवा सुरू करू इच्छित आहात. जेवणासाठी संतुलित आहार मेनू तयार करताना आपण आपल्या व्यवसायात कोणती तीन नैतिक आधार पाळली पाहिजे?

(पाठ क्र.-3,21,22पहा)

You want to start home delivery food service for lunch. Prepare the menu for the balanced meal to be served. Which three ethical grounds you will maintain in your business?

(See Lesson 3,21,22)

(ब) लाल मिरची वाळविणे हा आपला कौटुंबिक व्यवसाय आहे. गृह विज्ञानाचा अभ्यास केल्यानंतर आपण आपल्या कौटुंबिक उत्पन्नात वाढ कशी करू शकता?

(पाठ क्र.-5,16 पहा)

Drying of red chilies is your family business. After studying Home Science how can you increase your family income?

(See Lesson 5,16)

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

- (अ) तीन ते सहा वर्षांची मुलं नर्सरी शाळेत शिकतात. त्यांच्या मोटर आणि प्रत्येक वर्षीचा भाषा विकास उदाहरणासह स्पष्टीकरण द्या
(पाठ क्र.-18,19 पहा)

Three to six year old children study in a nursery school. Explain with examples about their motor and language development in each year.

(See Lesson 18,19)

- (ब) हवा आणि जल प्रदूषणामुळे आपल्या समुदायाचे लोक कसे प्रभावित होतात ते शोधा. यातून मात करण्यात तुम्ही त्यांना कशी मदत करू शकता?
(पाठ क्र.-6,7 पहा)

Find out how the people of your community get affected by air and water pollution. How can you help them to overcome from it?

(See Lesson 6,7)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.
(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

- (अ) आपल्या घरात वापरलेले कोणतेही सहा प्रकारचे कपडे निवडा. त्यांचे सूत, विणकाम आणि सफाईदारपणा ह्या नुसार प्रकार ओळखा.
(पाठ क्र.-10,11 पहा)

Select any six kinds of clothes used in your home. Identify their type of fabric, weave and finishes.

(See Lesson 10,11)

- (ब) नानू नावाच्या 18 वर्षांच्या मुलाला पैसे चोरी करण्याची आणि खोटे बोलण्याची सवय आहे. त्याच्या वर्तनाची चार कारणे शोधा आणि चार उपाय सुचवा.
(पाठ क्र.-1,2,3 पहा)

Nannu, a 18 year old boy has the habit of stealing money and telling lies. Find out four causes for his behaviour and suggest four solutions.

(See Lesson 1,2,3)

4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.
(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

- (अ) आपण लग्नाच्या मेजवानी साठी आपला रेशमी पोशाख परिधान करण्यासाठी काढला आहे. या संबंधात पुढील उत्तर द्या-
- हे खरोखर रेशीम किंवा इतर कापड आहे का हे स्पर्श आणि ज्वलनशील चाचण्या करून सिद्ध करा
 - आपल्याला आपल्या ड्रेसमध्ये एक छिद्र सापडले आहे त्याचे कारण सांगा आणि उपाय सुचवा
 - आपण आपला ड्रेस स्टार्च ,कोरडे आणि इस्त्री कशी कराल ?
 - आपण आपल्या ड्रेसमधून तेलकट डाग कसे काढू शकता?

(पाठ क्र.-9,10 पहा)

You have taken out your silk dress to wear in a marriage party. In this relation answer the following—

- (i) Is it really silk or some other fabric. Then confirm by performing touch and burning tests
- (ii) You found a hole in your dress, tell its reason and suggest a solution
- (iii) How will you starch, dry and iron the dress?
- (iv) How will you remove oily marks from your dress?

(See Lesson 9,10)

(ब) 20,000 /प्रति महिना पगारावर आपण कंपनीत पूर्णवेळ कामगार आहात. या संबंधात पुढील उत्तर द्या?

- (i) शकले उठल्या पासून घरी परत येण्या पर्यंत 12 तासांचे वेळापत्रक बनवा
- (ii) आपण भाड्याच्या खोलीत राहतात असे समजून खर्चाचे नियोजन करा
- (iii) आपल्या न्याहारी आणि जेवण्याच्या डब्या साठी पदार्थांची यादी बनवा
- (iv) आपले आरोग्य आणि जीवनशैली यांचे विश्लेषण करा

(पाठ क्र.-3,7,8,15,16 पहा)

You are a full time worker in a company on a salary of 20,000/ pm. In this relation answer the following?

- (i) Make a time plan for 12 hours from getting up to returning home.
- (ii) Make a spending plan when you are staying in a rented room.
- (iii) Make a menu plan for your breakfast and tiffin box
- (iv) Analyse your health dimensions and life style.

(See Lesson 3,7,8,15,16)

5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) शेतात अनवाणी फिरून रहींम आजारी पडला. या संदर्भात पुढील उत्तर द्या:

- (i) त्याच्या आजाराचे संभाव्य कारण काय असू शकते?
- (ii) त्याच्या आजाराची दोन संभाव्य लक्षणे सांगा
- (iii) दोन प्रतिबंधात्मक उपाय सुचवा
- (iv) हा आजार कमी प्रतिकारशक्तीशी संबंधित आहे काय?

(पाठ क्र.-6.7.8 पहा)

Rahim fell sick after walking barefoot in the fields. Answer the following in this regard:

- (i) What can be possible cause of his sickness?
- (ii) Indicate two possible symptoms of his disease
- (iii) Suggest two preventive measures

(iv) Is this sickness related to low immunity?

(See Lesson 6.7.8)

(ब) आपण आपल्या पालकांसह आणि 22 वर्षांच्या मोठ्या भावासोबत राहता हे लक्षात ठेवून पुढील उत्तर द्या:

- (i) आपले कुटुंब कोणत्या जीवना चक्रातून जात आहे ते थोडक्यात समजावून सांगा
- (ii) नातेसंबंध टिकवून ठेवण्यासाठी कुटुंबातील सदस्य काय करतात?
- (iii) वाईट संगतीपासून आपण आपल्या भावाचे कसे रक्षण कराल?
- (iv) आपल्या जीवनात कौटुंबिक मूल्यांचे महत्त्व काय आहे?

(पाठ क्र.-17,20,21 पहा)

You live with your parents and 22 years old brother Keeping this in mind, answer the following:

- (i) Which life stage is your family undergoing? Explain briefly.
- (ii) What do the family members do to maintain healthy relationships?
- (iii) How will you protect your brother from bad company?
- (iv) What is the importance of family values in your life?

(See lesson 17,20,21)

6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

(अ) आपल्या जवळच्या बाजाराला भेट द्या आणि खालील गोष्टी ओळखा आणि त्याबद्दल योग्य टिप्पणी द्या:

- (i) 10 विविध डब्बा बंद खाद्य पदार्थ निवडा, त्या खाद्यपदार्थातील प्रमुख खाद्य गट ओळखा.
- (ii) 10 वस्त्र निवडा, प्रत्येकाचे सूत ओळखा आणि त्याचे त्या कपड्यासाठीची उपयुक्तते बद्दल चर्चा करा.
- (iii) 4 घरगुती उपकरणांची निवड करा व त्यावरील प्रमाणित चिन्ह आणि हमी कार्डची उपलब्धता तपासून पहा
- (iv) आपल्या घराच्या साफसफाईचे ४ यंत्र निवडा व प्रत्येकाच्या किंमती आणि फायद्यांचा चार्ट तयार करा.
- (v) प्राथमिक उपचार पेटी साठी आवश्यक असलेल्या कोणत्याही 10 वस्तू व त्यांची उपयुक्तता सुचवा
- (vi) 2 वर्षांच्या मुलाच्या सूक्ष्म क्रियात्मक विकासासाठी 4 खेळणी सुचवा. आपले उत्तर समायोजित करा.

(पाठ क्र.-3.5.10.12.13,18,22 पहा)

- Visit your nearby market and identify the following and give suitable comment on that:
- Select 10 different packaged foods, Identify the major food group in the food item.
 - Select 10 clothes or garments. Identify the fiber at each and discuss its suitability for the garment.
 - Select 4 household gadgets. Identify the standard mark and availability of guarantee card
 - Choose 4 cleaning agents for your house. Prepare a chart of the cost and advantages of each.
 - Suggest any 10 items required for a first-aid box, with justifications.
 - Suggest any 4 toys for 2 year child to foster fine motor development. Justify your answer.

(See Lesson, 3,5,10,12,13,18,22)

(ब) आपल्या सभोवतालच्या कुटुंबांचे निरीक्षण करून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या-

- दोन शेजारांना भेट द्या, ती कुटुंबे कोणत्या प्रकारची शौचालये वापरतात? त्यांच्या निवडीसाठी एक कारण लिहा. वापरलेल्या शौचालयाचे दोन फायदे आणि तोटे लिहा
- व्यवस्थापनाच्या तत्वांच्या आधारे पापड बनवून आपल्या कौटुंबिक उत्पन्नात वाढ करू इच्छिणा महिलेस चार सूचना द्या.
- सकाळी 8 वाजता एक कुटुंब घराबाहेर पडते – आई व वडील कामावर जातात आणि मुल शाळेत जातात. त्यांचा नाश्ता आणि दुपारच्या जेवणाच्या डब्याची योजना तयार करा
- कुटुंबासाठी सकाळी 6.00 ते सकाळी 8.00 पर्यंत च्या वेळ चे नियोजन करा.
- तुम्ही 18 वर्षांचे आहात, आपल्या १२ वर्षांच्या बहिणीची आणि १ वर्षांच्या भावाच्या शारीरिक वाढीमध्ये कोणते चार बदल असतील ? आपण त्या दोघांना त्यांचे जीवन कौशल्य विकसित करण्या साठी काय मदत कराल.
- आपल्या मित्राला अलीकडे खरेदी केलेल्या रेफ्रिजरेटरमध्ये समस्या आहे. ग्राहक संरक्षण कायद्याचे आपले ज्ञान वापरून आपल्या मित्रास मदत करा.

(पाठ क्र.-3,5,10,12,13,18,22 पहा)

Answer the following questions by observing families ground you–

- (i) Visit two neighbours which type of toilets do the families use? Write one reason for their choice. Write two advantages and disadvantages of the toilet used.
- (ii) Based on the principles of management give four suggestions to a woman who wants to increase her family income by making papad.
- (iii) A family leaves home at 8.00 am–The mother & father go to work and the child goes to school. Plan their breakfast and packed lunch.
- (iv) Prepare a time plan for the family from 6.00 am to 8.00 am.
- (v) As an 18 year old, what four differences will you observe in the physical growth of your 12 year old sister and 16 year old brother? Discuss about four life skills you will help them to develop.
- (vi) Your friend is having problems with a recently purchased refrigerator. Using your knowledge of Consumer Protection Act, help your friend.

(See Lesson, 3,5,10,12,13,18,22)

मानसशास्त्र
Psychology (222)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नांसाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) एक उत्तर असलेले आणि एक पेक्षा अधिक उत्तर असलेल्या प्रश्नांचे एक एक उदाहरण देऊन फरक सांगा

(पाठ क्र.-2 पहा)

Differentiate between closed ended and open ended form of questionnaire with the help of an example.

(See Lesson 2)

(ब) आदिर जन्मापासूनच शारीरिकरित्या दुर्बल आहे. छोट्या छोट्या गोष्टी समजून घेण्यासाठीही त्याला बराच वेळ लागतो. त्याच्या परिस्थितीमागील कारणे कोणती असू शकतात. चर्चा करा.

(पाठ क्र.-16 पहा)

Adeer is physically weak since birth. He is also takes lot of time to understand small little things. What can be the reasons behind his conditions. Discuss.

(See Lesson 16)

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) प्राथमिक गरजांवर संस्कृती आणि वातावरणाच्या प्रभावावर चर्चा करा.

(पाठ क्र.-8 पहा)

Discuss the influence of culture and environment on Primary Needs.

(See Lesson 8)

- (ब) टाळण्याच्या - दृष्टिकोन आणि दृष्टिकोन-टाळण्याच्या विवादाबद्दल प्रत्येकाच्या एका उदाहरणासह चर्चा करा.
(पाठ क्र.-18 पहा)

Discuss the avoidance-avoidance and approach-avoidance conflict with one example each.

(See Lesson 18)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

- (अ) सुधार ग्रह आणि मनोरुग्ण संस्थांवर गर्दीचा काय परिणाम होतो?

(पाठ क्र.-23 पहा)

What is the effect of crowding on corrective institutions and psychiatric institutions?

(See Lesson 23)

- (ब) जर तुमचा जिवलग मित्र तणावाखाली असेल तर तो सुखी आणि स्वस्थ राहण्यासाठी काय सूचना द्याल

(पाठ क्र.-17 पहा)

Your best friend is under stress. What suggestions you can give him for influencing wellbeing?

(See Lesson 17)

4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

- (अ) आगामी परीक्षेसाठी चांगली तयारी केली नाही म्हणून तुमचा मित्र तणावात आहे, त्याची स्मरण शक्ती वाढविण्यासाठी आणि तणावाचा सामना करण्यासाठी तुम्ही कोणते उपाय सुचवाल.

(पाठ क्र.-6 पहा)

Your friend is under stress because he has not prepared well for the upcoming examination. What strategies would you suggest her to enhance her memory and coping with stress.

(See Lesson 6)

- (ब) प्रतिभा एकाग्रतेने अभ्यास करू शकत नाही, तिचे लक्ष विचलित करणारे वेग वेगळे मनात विचार येतात. तिला मनावर नियंत्रण ठेवणे आणि मनावर नियमन करण्याचे महत्त्व तुम्ही तिला कसे सांगाल .

(पाठ क्र.-27 पहा)

Pratibha is not able to concentrate while studying. Different thoughts to distract her mind comes. How can you tell her about the importance of controlling and regulating her mind.

(See Lesson 27)

5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) समाजातील वृद्ध लोकांचे महत्त्व काय आहे? आपल्या स्वतःच्या अनुभवांच्या आधारे चर्चा करा.

(पाठ क्र.-12 पहा)

What is the importance of aged people in the society? Discuss on the basis of your own experiences.

(See Lesson 12)

(ब) जेव्हा आपण डॉक्टरकडे जातो तेव्हा ते आपली लक्षणे आणि समस्यांचे सविस्तर वर्णन घेतात. त्यासाठी ते कोणत्या पद्धतीचा वापर करतात याबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.

(पाठ क्र.-20 पहा)

When you go to the doctor he takes a detailed description of your symptoms and problems. Discuss in detail what method he is following to understand about your problem.

(See Lesson 20)

6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

(अ) आपल्या आरोग्यावर वायू प्रदूषणा मुळे होणाऱ्या दुष्परिणामांविषयी अहवाल लिहा आणि त्यावर नियंत्रण ठेवण्याचे मार्ग सुचवा. (200-300 शब्द)

(पाठ क्र.-23 पहा)

Write a report on the effects of air pollution on your health and suggest ways to control it. (200-300 words)

(See Lesson 23)

(ब) आपल्या परिसरातील 5 वृद्ध व्यक्तींना भेटा आणि त्यांना कोणत्या प्रकारचे शारीरिक आणि संज्ञानात्मक बदल भेडसावत आहेत हे शोधण्याचा प्रयत्न करा. या समस्यांना सामोरे जाण्यासाठी त्यांनी कुठली कार्यनीती अवलंबावी ते सुचवा

(पाठ क्र.-12 पहा)

Meet 5 old aged individuals in your locality and try to find out what kind of physical and cognitive changes they are facing. Suggests some strategies they can adopt to deal with these problems.

(See Lesson 12)

भारतीय संस्कृती आणि वारसा
Indian Culture and Heritage (223)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नासाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) "जगाच्या बऱ्याच भागांचा इतिहास विविध शास्त्रीय भाषांमध्ये नोंदविला जातो." विधानाचे विश्लेषण करा.

(पाठ क्र.-2 पहा)

"History of many parts of the world is recorded in various classical languages." Analyse the statement.

(See Lesson 2)

(ब) "इतिहासाचे महत्व समाजातील उच्च वर्गीयां पर्यंत न राहता समाजातील सर्व स्तरा पर्यंत पोहोचले आहे." विधानाचे विश्लेषण करा.

(पाठ क्र.-3 पहा)

"Emphasis of history has shifted from the study of upper groups of society to all level of society." Analyse the statement.

(See Lesson 3)

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) बौद्ध धर्माची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये तपासून पहा.

(पाठ क्र.-3 पहा)

Examine any two features of Buddhism.

(See Lesson 3)

- (ब) जैन धर्माच्या कोणत्याही दोन वैशिट्याचे परीक्षण करा.
(पाठ क्र.-3 पहा)
Examine any two features of jainism.
(See Lesson 3)
3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.
(2)
Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.
- (अ) पर्शियन लोकांशी संपर्काच्या कोणत्याही दोन सांस्कृतिक प्रभावांचे विश्लेषण करा.
(पाठ क्र.-3 पहा)
Analyse any two cultural effects of contacts with the Persians.
(See Lesson 3)
- (ब) भारतीय शिल्प कलेच्या विकासावर ग्रीक कलेच्या कोणत्याही दोन प्रभावाचे विश्लेषण करा.
(पाठ क्र.-3 पहा)
Analyse any two influence of Greek art on the development of Indian sculpture .
(See Lesson 3)
4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.
(4)
Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.
- (अ) भारतात सूफीवादाच्या उदयाचे परीक्षण करा.
(पाठ क्र.-4 पहा)
Examine the rise of Sufism in India.
(See Lesson 4)
- (ब) आमच्यासाठी न्यूमोस्मॅटिक (नाणी व पदके) यांचा अभ्यास कसा महत्वाचा आहे? भारताच्या मध्ययुगीन काळाशी त्याची प्रासंगिकता तपासून पहा.
(पाठ क्र.-4 पहा)
How is Numismatics important to us ? Examine its relevance to medieval period of India.
(See Lesson 4)
5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.
(4)
Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.
- (अ) मध्ययुगीन काळात वेगवेगळ्या प्रदेशात विकसित झालेल्या कोणत्याही चार लोककलांचे विश्लेषण करा.
(पाठ क्र.-4 पहा)
Analyse any four folk arts that developed during Medieval India in different regions.
(See Lesson 4)
- (ब) कोणत्याही चार आधुनिक भारतीय भाषांच्या उदयाचे विश्लेषण करा.
(पाठ क्र.-4 पहा)
Analyse the rise of any four Modern India Languages.

6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

(अ) सन 1813 मध्ये भारत ब्रिटीश वस्तूंचा उत्कृष्ट ग्राहक आणि कच्च्या मालाचा पुरवठा करणारा बनला होता. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

(पाठ क्र.-5 पहा)

India had become an excellent consumer of British goods and a rich supplier of raw materials by the year 1813 AD. Answer the following :

(See Lesson 5)

(i) भारतीय उत्कृष्ट शिल्प उद्योगचे काय झाले?

What happened to flourishing trade of Indian handicrafts?

(ii) भारतातील व्यापार कश्याप्रकारे संपुष्टात आला?

How did trade from India virtually come to an end?`

(iii) हे वास्तव बनविण्यात वाहतूक आणि दळणवळणाची भूमिका ओळखा.

Identify the role of transport and communication in making this a reality.`

(ब) 19 व्या शतकाच्या अखेरीस भारतातील प्रेस जनमत तयार करण्यासाठी, प्रसारित करण्यासाठी, प्रभाव पाडण्यासाठी आणि प्रखर करण्यासाठी एक शक्तिशाली आणि महत्त्वपूर्ण साधन बनले होते.

(पाठ क्र.-5 पहा)

By the end of 19th century the press in India had become a powerful and an important instrument for creating, spreading, influencing and sharpening public opinion.

(See Lesson 5)

(i) ब्रिटीशविरोधी भावनांचा प्रसार करण्यासाठी वर्तमानपत्रांची भूमिका ओळखा.

Identify the role of newspapers in dissemination of anti-British feeling

(ii) वृत्तपत्रांनी पूर्ण भारतीय चेतनेला कसे प्रोत्साहित केले ?

How did newspaper promote Pan-India consciousness?

(ii) या काळातील इंग्रजी, मराठी, तामिळ आणि उर्दू भाषेत प्रकाशित झालेल्या चार वर्तमानपत्रांची नावे द्या.

Name four newspaper published during this period in each of these language i.e. English, Marathi, Tamil and Urdu.

लेखांकन
Accountancy (224)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नासाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) अकाउंटिंग वापरताना तुम्हाला कोणत्या समस्यांना सामोरे जावे लागेल?

(पाठ क्र.-1 पहा)

Which problems will you have to face in using accounting?

(See Lesson 1)

(ब) गुंतवणूकदाराने गुंतवणूकीच्या वेळी लेखाविषयक माहिती विचारात का घ्यावी ?

(पाठ क्र.-1 पहा)

Should the accounting information be considered by investor at the time of investment?

(See Lesson 1)

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) आपण एक व्यवसाय चालवत आहात. व्यवसायाच्या वेळी लेखामध्ये आपण आर्थिक आणि गैर-आर्थिक व्यवहारांची नोंद ठेवता? या संकल्पनेचे उदाहरण देऊन स्पष्टीकरण द्या

(पाठ क्र.-2 पहा)

You are running a business. Do you record the monetary and non-monetary transactions in accounting during business? Explain this concept with an example
(See Lesson 1)

- (ब) व्यवसाय चालविण्यासाठी काही मालमत्ता असणे आवश्यक आहे. या मालमत्तेचे वेगवेगळे स्वरूप व प्रत्येकाचे तीन उदाहरण सांगा.
(पाठ क्र.-3पहा)

It is necessary to have some assets to run a business. Explain the different forms of these assets with three examples each.
(See Lesson 3)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.
(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

- (अ) रेकॉर्डिंग व्यवसायात अकाउंटिंगच्या करताना वापरल्या जाणाऱ्या वाउचरचे विविध प्रकार सांगा.
(पाठ क्र.-5पहा)
Explain the different forms of vouchers used in recording business transactions during accounting.
(See Lesson 5)

- (ब) आपल्याला व्यवसायाच्या कॅश बुकमध्ये आणि बँक पास बुकमध्ये पडताळणीच्या वेळी फरक असल्यास त्याची चार कारणे व त्याचे स्पष्टीकरण द्या
(पाठ क्र.-8पहा)

You have to find difference in Cash book of business and Bank Pass Book at the time of reconciliation. Explain any four reasons in briefly.
(See Lesson 8)

4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.
(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

- (अ) आपण एका व्यवसायाचे लेखापाल आहात. पुढील व्यवहारांचे रोजनीशीतील नोंद करा
(पाठ क्र.-6पहा)

	Rs.
(i) रोखीने व्यवसाय सुरू केला	30,000.00
(ii) रोख वस्तू खरेदी	12,000.00
(iii) सुरेशला वस्तू विकल्या	10,000.00
(iv) स्टेशनरी खरेदी	2,000.00

You are an accountant in a business. Journalise the following transactions

	Rs.
(i) Started business with cash	30,000.00
(ii) Goods purchased in cash	12,000.00
(iii) Goods sold to Suresh	10,000.00
(iv) Stationary purchase	2,000.00

(See Lesson 6)

- (ब) आपण एका फर्ममध्ये देय देणे आहात . फर्ममध्ये देय असलेल्या बाह्य आणि अंतर्गत देयतांचे उदाहरणे स्पष्ट करा

(पाठ क्र.-3पहा)

You have to pay liabilities in a firm. Explain the external and internal liabilities payable in the firm with examples

(See Lesson 3)

5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

- (अ) रमेशने 25000 रुपयांच्या रोख रकमेचा व्यवसाय सुरू केला. पुढील व्यवहारासाठी रोख पुस्तक तयार करा

(पाठ क्र.-7पहा)

	Rs.
(i) रोख वस्तू खरेदी	7,000.00
(ii) स्टेशनरी खरेदी	1,200.00
(iii) रोख वस्तू विकल्या	5,000.00
(iv) वेतन दिले	1,500.00
(v) निवडक खर्च रोख	400.00

Ramesh started business with cash of Rs 25000. Prepare cash book from following transactions

	Rs.
(i) Goods purchased cash	7,000.00
(ii) Stationary purchased	1,200.00
(iii) Goods sold cash	5,000.00
(iv) Salaries paid	1,500.00
(v) Elective expenses paid	400.00

- (ब) आपण एका फर्ममध्ये विक्री व्यवस्थापक आहात. आपण केलेल्या विक्रीच्या चार काल्पनिक व्यवहाराचा उल्लेख करून विक्री पुस्तके तयार करा.

(पाठ क्र.-9पहा)

You are sales manager in a firm. Prepare a sales books mentioning the four imaginary transactions of sales made by you.

(See Lesson 9)

- 6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

- (अ) बँक खाते पडताळणी विवरणपत्र काल्पनिक आकड्यांसह तयार करा

(पाठ क्र.-8पहा)

Prepare a performa of bank Reconciliation statement with imaginary figures

(See Lesson 8)

- (ब) काल्पनिक आकड्यां चा वापर करून बँक कॉलम रोख वही चा नमुना तयार करा.

(पाठ क्र.-6पहा)

Prepare a performa of Bank column Cash Book with imaginary figures.

(See Lesson 6)

चित्रकला
Painting (225)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नांसाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) आपल्या अभ्यासाच्या पुस्तकातील कला कार्याचे निरीक्षण करा. कलाकाराच्या कलेच्या अनुषंगाने छाप पाडणार्या कोणत्याही दोन शैली लिहा.

Observe the art work of impressionists in your text book. Write any two style of artists of impressionism followed in art.

(ब) मोनेटने कोणत्या माध्यमाचा आपल्या चित्रकले मध्ये प्राधान्य दिले?

(पाठ क्र.-6पहा)

Which medium of colours did Monet prefer to use?

(See Lesson 6)

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) विविध टाकाऊ वस्तू जसे - लाकडी तुकडे , कागद,रंग आणि बाटल्या इत्यादी चा वापर करून दोन डिझाइन बनवा.

(पाठ क्र.-7पहा)

Make two different design by using different west materials like wooden block and papers, colours and bottles etc.

(See Lesson 7)

(ब) अमूर्त कलेची व्याख्या लिहा

(पाठ क्र.-7पहा)

Write the definition of Abstract Art.

(See Lesson 7)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) अतिथार्थवाद चळवळीच्या कालावधी बद्दल लिहा

(पाठ क्र.-7पहा)

Write the period of Surrealism movement

(See Lesson 7)

(ब) आपल्या पाठ्यपुस्तकातील ऑगस्टे रेनोइरच्या चित्रकलेची थीम लिहा

(पाठ क्र.-6पहा)

Write the theme of the painting of Anguste Renoir enlisted in your text book

(See Lesson 6)

4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) घनवादचे जनक म्हणून कोणास व का ओळखले जाते ?

(पाठ क्र.-6पहा)

Who is known as father of Cubism and Why?

(See Lesson 6)

(ब) 'घनवाद(क्यूबिझम) ही चित्रकलेची आणि शिल्पकलेची एक शैली आहे', स्पष्ट करा

(पाठ क्र.-7पहा)

'Cubism is a style of Painting and sculpture', explain it.

(See Lesson 7)

5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) पिकासोने काढलेले चित्र 'मॅन विथ व्हायोलिन' हे घनवादाचे(क्यूबिझमचे) विश्लेषणात्मक अभयसाचे उत्तम उदाहरण का आहे ?

(पाठ क्र.-7पहा)

'Man with Violin' done by Picasso is a fine example of Analytical Cubism, and why.

(See Lesson 7)

(ब) अमृता शेरगिलच्या पेंटिंग 'ब्रह्मचर्य' विषयांचे वर्णन करा

Describe the subjects of Painting 'Brahmacharies' of Amrita Shergil

6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

- (अ) जवळपासच्या लायब्ररीला भेट द्या आणि आधुनिक कलेचे पुस्तक शोधा. त्यात आपणास राजा रवी वर्मा, अमृता शार्गिल, रवींद्रनाथ टागोर आणि नंदालाल बोस यांच्यासारख्या प्रसिद्ध चित्रकारांच्या अमूर्त कलेची उदाहरणे आपणास सापडतील.
इम्पेरियाल आकाराचा कागद घ्या आणि ओळींचा वापर, चित्राचा समतोल, हार्मोनी आणि टेक्सचर लक्षात ठेवून सर्व चित्रे जोडा. त्याचे विश्लेषण करून आपले मत पन्नास शब्दांत मांडा.
(पाठ क्र.-8पहा)

Visit a nearby library and locate a book of modern art. You will find examples of abstract art of famous painters like Raja Ravi Varma, Amrita Shargil, Ravindranath Tagore and Nandalar Bose.

Take an imperial size of paper and use lines and keeping in mind the balance, harmony and texture of a picture and add all the pictures. Analyse the same give your view in fifty words.

(See Lesson 8)

- (ब) आपल्या घरी साजरे होणारे दोन कार्यक्रम आठवा त्यासाठी सजावटी चा लेआउट तयार करा ,लेआउट 1/2 इम्पेरियाल आकाराच्या रंगीत कागदावर असावा कमीतकमी एक मानवी आणि एक प्राणी आकृती सुंदर डिझाइन तयार करा.
Identify any two function celebrated at your home. Make a layout of the decoration you would plan to do. The layout should be on 1/2 imperial size paper in colour. Use atleast one human and one animal figures along with beautiful design.

डेटा एंट्री ऑपरेशन्स
Data Entry Operations (229)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नांसाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) सिस्टम सॉफ्टवेअर आणि अॅप्लिकेशन सॉफ्टवेअर मधील फरक सांगा

(पाठ क्र.-1पहा)

Differentiate between system software and application software.

(See Lesson 1)

(ब) राजला स्वतः हून एक संगणक असेम्बल करायचा आहे आणि त्याला संगणक एअसेम्बल करण्यासाठी आवश्यक असलेले हार्डवेअर भाग खरेदी करायचे आहेत . संगणक एअसेम्बल करण्यासाठी आवश्यक मूलभूत घटक (कोणतेही चार) सुचवा. एअसेम्बल केल्यावर खाली दिलेल्या यादीतील सर्वात पहिले कोणते सॉफ्टवेअर इंस्टॉल करणे आवश्यक आहे ते सांगा

(पाठ क्र.-2पहा)

Raj wants to assemble a computer on his own and he wanted to purchase the hardware parts required for assembling his computer. Suggest the basic components required (any four) to assemble the computer. After assembling which will be the very first software he needs for installation out of the list given below:-

- (a) ड्राइव्हर सॉफ्टवेअर/ Driver software
- (b) ऑपरेटिंग सिस्टम सॉफ्टवेअर/Operating System Software
- (c) वर्ड प्रोसेसर/Word Processor
- (d) अँटी व्हायरस सॉफ्टवेअर/Anti Virus Software

(See Lesson 2)

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

- (अ) खालील गोष्टी साठी शॉर्टकट की लिहा
फाईंड, फॉर्मेट पेंटर, सब्स्क्रिप्ट, चेंज केस
Find, Format Painter, Subscript, Change case

(पाठ क्र.-3पहा)

- (ब) श्रुतीला तिच्या संगणकाच्या फाईल्स, फोल्डर्स आणि स्टोरेज ची श्रेणीबद्ध यादी जाणून घ्यायची आहे तिला त्या फाईल्स आणि फोल्डर्स तपशीलवार पाहण्यासाठी कराव्या लागणाऱ्या स्टेप्स तपशीलवार सांगा

(पाठ क्र.-2पहा)

Shruti wants to know the hierarchical list of files, folders and storage devices of her computer. Suggest her steps to view the files and folders with details

(See Lesson 2)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

- (अ) एमएस एक्सेलची(MS Excel) मुख्य वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?

(पाठ क्र.-6पहा)

What are the main features of MS Excel?

(See Lesson 6)

- (ब) मजकूराची तीन उदाहरणे खाली दर्शविली आहेत: - मजकूरात वापरलेल्या संरेखणाचा (अलायनमेंट)प्रकार लिहा.

(पाठ क्र.-4 पहा)

Three examples of text is shown below:- Write the type of alignment used in the text.

(See Lesson 4)

मजकूर सहजतेने संरेखित करण्यात टेबल आपल्याला मदत करतो . A table will help you to align text with ease.	मजकूर सहजतेने संरेखित करण्यात टेबल आपल्याला मदत करतो . A table will help you to align text with ease.	मजकूर सहजतेने संरेखित करण्यात टेबल आपल्याला मदत करतो . A table will help you to align text with ease.
--	--	--

4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

- (अ) "रिच रिक्रूटमेंट कंपनी" ची एचआर मॅनेजर स्वाती यांनी एका स्प्रेडशीटमध्ये कॅन्डिडेट्सचा बायोडाटा साठवला आहे. कनिष्ठ अभियंता पदासाठी 15 उमेदवार आहेत. उमेदवारांसाठी मुलाखतीच्या चार फेऱ्या घेण्यात आल्या. मॅनेजरला एका स्प्रेडशीटमध्ये घेतलेल्या मुलाखतीच्या प्रत्येक टप्प्यानुसार गोपनीय टिप्पण्या साठवायच्या आहेत. त्या वर्कबुकचे संरक्षण करण्यासाठी विविध मार्ग सांगा

(पाठ क्र.-6,7 पहा)

Swati, a HR Manager of "Reach Recruitment Company" has stored the Candidates biodata in a spreadsheet. There are 15 candidates for the post of Junior Engineer. Four rounds of interview were conducted for the candidates. The Manager wants to store the confidential comments from each round of the interview conducted in a spreadsheet. Explain different ways to protect her workbook.

(See Lesson 6,7)

- (ब) चार्ट ची व्याख्या सांगा, चार्ट चे प्रकार सांगा, कोणत्याही तीन प्रकारचे चार्ट समजावून सांगा.

(पाठ क्र.-8 पहा)

Define chart. Name the different types of charts. Explain any three types of charts.

(See Lesson 8)

5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

- (अ) स्मार्ट आर्ट ग्राफिक्सवर नोट्स लिहा. स्मार्ट आर्ट तयार करण्यासाठी चे विविध स्टेप्स लिहा.

(पाठ क्र.-9 पहा)

Write short notes on smart art graphics. Write different steps to create a smart art.

(See Lesson 9)

- (ब) "एएए शैक्षणिक संस्था" "अर्थ दिवस" साजरा करण्यासाठी एक स्पर्धा आयोजित करण्याची योजना आखत आहे. स्पर्धेचा विषय "ग्लोबल वार्मिंग" आहे त्यासाठी वर्ड प्रोसेसर वापरून लेख तयार करा. क्लिप आर्ट आणि वर्ड आर्ट चा वापर अधिक आकर्षक बनविण्यासाठी करू शकता.

(पाठ क्र.-4 पहा)

"AAA Educational institute" is planning to conduct a competition for "Earth Day" Celebration. The topic is "Global Warming". Prepare an article using word processor for the same. Also use Clip Art and Word Art to make it more attractive.

- (I) डेस्कटॉपवर आपले कार्य "ग्लोबल.डॉक" म्हणून जतन करा.
Save your work as "Global.doc" on Desktop.
- (II) शब्दलेखन तपासक(spell checker) चालवा आणि व्याकरण तपासा.
Run the spell checker and check the grammar.
- (III) बुलेट वापरा.
Use Bullets.
- (IV) परिच्छेदाचे रेखा अंतर 1.5 वर बदला.
Change the line spacing of paragraph to 1.5.
- (V) दस्तऐवजात एक शिर्षक जोडा आणि आपले नाव आणि कोर्स कोड लिहा.
Add a header to the document and write your name and course code.
- (VI) वरचा मार्जिन 3 सेमी वर सेट करा. आपले कार्य जतन करा आणि एक मुद्रण(Print) घ्या.
Set the top margin to 3 cm. Save your work and take a print out.

(See Lesson 4)

6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

- (अ) जुलै २०२० च्या दुसऱ्या आठवड्यात "एक्सवायझेड स्कूल" एक "वार्षिक मेळावा" आयोजित करत आहे. शाळेचे मुख्याध्यापक सर्व पालकांना मेळाव्यास उपस्थित राहण्यासाठी आमंत्रण पत्र पाठवू इच्छित आहेत त्यात त्यांना शाळेचा लोगो आणि शाळेची इमारत वॉटर मार्क म्हणून टाकायचा आहे.

(पाठ क्र.-4,5 पहा)

"XYZ School" is organising an "Annual Meet" in the second week of July 2020. The principal of the school wants to send invitation card to all the parents to attend the meet.He wanted to add the School logo and Water Mark of the School building.

- (i) वर्ड प्रोसेसर वापरून प्रतिमा जोडण्यासाठी योग्य मार्ग सुचवा
Suggest a suitable way to add the images using Word Processor
- (ii) मेल मर्ज (Mail Merg) वापरा आणि त्यासाठी ची स्टेप्स लिहा. मेल मर्जमध्ये आवश्यक असलेल्या कागदपत्रांच्या (डोकमेंट्स) प्रकारांचा उल्लेख करा.
Use Mail Merge feature and write down the steps for the same. Also mention the types of documents required in mail merge.
- (iii) अँड्रेस यादी विलीन करून चार लिफाफे तयार करा.
Create four envelopes by merging an address list.

(See Lesson 4,5)

- (ब) "आरोग्याचे महत्त्व" वर पॉवरपॉईंट सादरीकरण तयार करा. यात पुढील गोष्टी समाविष्ट केल्या पाहिजेत (प्रत्येकाला एक स्लाइड):

(पाठ क्र.-9 पहा)

Create a PowerPoint presentation on "Importance of Health". It must include the following (one slide each):

(See Lesson 9)

- (i) आरोग्य म्हणजे काय?
What is Health?
- (ii) मानसिक आरोग्य आणि शारीरिक आरोग्य
Mental Health and Physical Health
- (iii) सकस अन्न खाण्याची सवय
Healthy Food Habits
- (iv) आरोग्य टिकवून ठेवण्यात शारीरिक क्रियांची भूमिका
Role of Physical activity in maintaining Health

العربية (Arabic)

(235)

تفویضات

المرحلة الثانوية

تعليمات: يلزم الرد على جميع الأسئلة (سبهي سوالوں کے جواب لازمی ہیں)

20

العلامات / الدرجات:

(2)

السؤال الاول: أجب عن سؤال واحد من الأسئلة التالية

(1) اكتب مقالة حول السوق في ست جمل (L.No.9)

(2) ماهو الحرف؟ اكتب في ست جمل (L.No.16)

(3) اكتب حروف الجر واستعمل ستة منها في الجمل (L.No.7)

(4) استعمل هذه المفردات التالية في الجمل (L.No.8)

موز - بامية - طماطم - بصل - عصير - مقعد

(2)

السؤال الثاني: أجب عن سؤال واحد من الأسئلة التالية

(1) صف بيتك أو أَسرتك في ست جمل (L.No.17)

(2) ماهي اقسام الفعل؟ استعمل ستة افعال في الجمل (L.No.6)

(3) صحح الجمل التالية: (L.No.5)

بيت زيد نظيفة

ذهبوا الا اولاد الى مدارسهم

الطلاب فازت في الامتحان

السوق قريب من البيت

الكلاب نامون تحت الطاولة

(2)

السؤال الثالث: أجب عن سؤال واحد من الأسئلة التالية

(1) اكتب ست جمل حول مرض الايدز - (L.No.14)

(2) اكتب حول عاقبة الكذب في ست جمل - (L.No.13)

(3) ماهي كان وأخواتها؟ استعمل ستاً منها في ست جمل - (L.No.19&20)

(4) استعمل الافعال التالية في الجمل - (L.No.6)

يكتوبون - أذهب - لم يدرس -

لن يفهم - اسمع - لا تقتل

(4) السؤال الرابع: أجب عن سؤال واحد من الأسئلة التالية -

(1) ماهي اشارات المرور؟ اكتب في عشر جمل - (L.No.20)

(2) اكتب موجز جواز الهند في عشر جمل - (L.No.28)

(3) اكتب حول التقليد الأعمى في عشر جمل - (L.No.20)

(4) أجب عن سؤالين من الأسئلة الآتية - (L.No.22)

هل الحسب مذهب الطير؟

ماهي غاية الطير؟

أين يطيب مطعم الطير؟

لماذا لا يرضى الطير قفصا؟

(4) السؤال الخامس: أجب سؤال واحد من الاسئلة التالية -

(1) اكتب حول الوسائل التعليمية في عشر جمل - (L.No.12)

(2) اكتب بالابجد قصة سلخفاة و بطنان في عشر جمل - (L.No.10)

(3) اكتب عشر جمل فعلية نستعمل فيها افعال الامر والنهي - (L.No.35)

(4) ماهو التركيب الاضافي؟ اكتب عشر جمل على مختلف انواع التراكيب الاضافية - (L.No.31)

(6) السؤال السادس: أجب عن سؤال واحد من الاسئلة التالية -

(1) اكتب مقالة حول "رضية سلطانه" في مائة كلمة بالعربية - (L.No.25)

(2) اكتب عن "مضرة التدخين" في ما بين 150 و 250 كلمة - (L.No.29)

فارسی (Persian)

(236)

ٹیوٹر مارکڈ اسائن میٹ (2020-21)

سیکنڈری کورس

- ہدایات: (۱) سبھی سوالات لازمی ہیں۔
- (۲) ہر سوال کے نمبر اس کے سامنے دیے گئے ہیں۔
- سوال: مندرجہ ذیل لفظوں کے حروف الگ الگ کر کے لکھیے۔
- لیوان۔ عینک۔ گوسفند۔ انور۔ سنگ۔ صندلی۔ (دیکھیے سبق ۲)
- یا
- مندرجہ ذیل الگ الگ حروف کو ملا کر لفظ بنائیے۔
- ال اغ۔ پنجش م۔ ات وب وس۔ درس ت۔ ق اش ق۔ س اع ت (دیکھیے سبق نمبر ۲)
- سوال ۲: مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک کا جواب لکھیے۔
- (الف) ان جملوں میں خالی جگہوں کو دیے گئے مصدر سے ماضی مطلق کی درست شکل لکھ کر پر کیجیے۔ (دیکھیے سبق ۷)
- (i) شہابہ کتابخانہ..... (رفتن)
- (ii) دیروز من ایجا..... (آمدن)
- (iii) بچہ ہا بازی..... (کردن)
- (iv) اوچرا..... (خوابیدن)
- (ب) درج ذیل میں سے کسی ایک مصدر سے فعل ماضی استمراری کی گردان اور ترجمہ بھی لکھیے۔ (سبق ۱۵)
- شکستن۔ زیستن۔ نوشتن۔ فروختن
- سوال ۳: مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک کا جواب دیجیے۔
- (الف) مندرجہ ذیل کا اردو میں ترجمہ کیجیے۔ (دیکھیے سبق ۱۱)
- ناصریک شاگر دخوبی است۔
- او ہموارہ در کلاس شاگر دا اول می شود۔
- اوساعت پنج صبح از خواب بیداری شود۔
- ورزش می کند۔
- نماز صبح می خواند۔
- صبحانہ می خورد۔
- وسر ساعت عازم مدرسہ می گردد۔
- (ب) مندرجہ ذیل کا اردو میں ترجمہ کیجیے۔
- فرداہ مدرسہ خواہم رفت۔
- بچہ بازی خواہند کرد۔
- دوستان من کتاب خواہند خرید۔
- من بہ خوانہ شہا خواہم آمد۔
- فردا تو دوستی را خواہی دید۔
- او ورزش خواہد کرد۔
- سوال ۴: مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک کا فارسی میں ترجمہ لکھیے۔ (سبق ۱۵)

(الف) یہ چھوٹی کنجی ہے۔
یہ بڑی کنجی ہے۔
پیلے انگور بیٹھے ہیں۔
زہرانے نیا گھر خریدا۔
عقلمند دشمن نادان دوست سے اچھا ہے۔

چمکتا ستارہ آسمان میں ہے۔

(ب) عابد سارا کا شوہر ہے۔

نادر کی بہن کا نام پروین ہے۔

کارڈراؤر کا نام بھرام ہے۔

فیروز کو ٹھنڈ لگ گئی ہے۔

عابد کار کا مالک ہے۔

ڈاکٹر نے ڈرائیور کا بلڈ پریشر لیا۔

سوال ۵: مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک کا جواب دیجیے۔

(الف) درج ذیل سوالوں کے جواب دیجیے۔

(i) تاج محل در کد ام شہر ہند واقع است (سبق ۱۹)

(ii) تاج محل راجہ کسی بنا کر رہا بود

(iii) ممتاز محل چہ کسی بود

(iv) تاج محل از کد ام سنگ درست شدہ است

(ب) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب دیجیے۔ (سبق ۲۰)

(i) عبیدزاکانی کس دور کا شاعر تھا

(ii) یہ کہاں کا رہنے والا تھا

(iii) عبیدزاکانی کا پورا نام کیا تھا

(iv) یہ کس سال میں فوت ہوا

سوال ۶: مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک کا جواب دیجیے۔

(الف) مندرجہ ذیل اشعار کا مطلب لکھیے۔ (دیکھیے سبق ۲۷)

(i) پاپا تاجہان را بہ بد نہ پریم

(ii) نباشد همی نیک و بد پایدار

(iii) ہمان گنج دینار و کاخ بلند

(iv) سخن مانند از تو تھمی یادگار

(v) فریدون فرخ فرشتہ نبود

(vi) بہ داد و دھش یافت این نیکویی

(ب) پروجیکٹ ورک

مندرجہ بالا نظم فریدون ایران کے مشہور شاعر فردوسی طوسی کی ہے آپ فردوسی کے حالات زندگی اور کارناموں پر ایک مختصر سا مضمون لکھیے۔
مضمون ۵۰۰ الفاظ سے زیادہ کا نہ ہو۔

فردوسی کی تصویر بھی دیجیے۔ اپنے مضمون کے سلسلہ میں آپ اپنی درسی کتاب کے علاوہ انٹرنیٹ سے بھی مدد لے سکتے / سکتی ہیں۔

हिंदुस्तानी संगीत
Hindustani Music
(242)

शिक्षक अंकित मूल्यांकन-पत्र
Tutor Marked Assignment

कुल अंक : 20

Max.Marks: 20

टिप्पणी : (i) सभी प्रश्नों के उत्तर देने अनिवार्य हैं। प्रत्येक प्रश्न के अंक उसके सामने दिये गए हैं।

Note : All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii) उत्तर पुस्तिका के प्रथम पृष्ठ पर ऊपर की ओर अपना नाम, अनुक्रमांक, अध्ययन केन्द्र का नाम और विषय स्पष्ट शब्दों में लिखिए।

Write your name, enrollment numbers, AI name, subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लगभग 40-60 शब्दों में दीजिए। 2
Answer any one out of the following questions in about 40-60 words.

(a) प्राचीन रचनात्मक विधा 'प्रबन्ध' का अर्थ क्या है? (पाठ 4 देखें)

What is the meaning of compositional form "Prabandha"? (See Lesson 4)

(b) "ध्रुपद विधा कुछ तालों के साथ होता है", उन तालों का नाम बताएं। (पाठ 4 देखें)

"Dhrupad form is set to Talas", Name the Talas. (See Lesson 4)

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लगभग 40-60 शब्दों में दीजिए। 2
Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(a) ध्रुपद तथा धमार विधाओं में किन विषयों का वर्णन किया जाता है? (पाठ 4 देखें)

Write the themes of Dhrupad and Dhamar form. (See Lesson 4)

(b) धमार रचनात्मक विधा का संक्षेप में वर्णन करें। (पाठ 4 देखें)

Write in brief the compositions of Dhamar. (See Lesson 4)

हिंदुस्थानी संगीत
Hindustani Music (242)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०

Max. Marks:20

टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नांसाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.

Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.

(ii)उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा

(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.

1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) "प्रबंध" या रचनात्मक स्वरूपाचा अर्थ काय आहे?

(पाठ क्र.-4 पहा)

What is the meaning of compositional form "Prabandha"?

(See Lesson-4)

(ब) ध्रुपद ज्या तालावावर सेट झाला आहे त्या तालाचे नाव सांगा.

(पाठ क्र.- 4 पहा)

"Dhrupad form is set to Talas", Name the Talas.

(See Lesson-4)

2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) ध्रुपद व धामर प्रकारात कोणत्या विषयांचे वर्णन केले आहे.

(पाठ क्र.- 4 पहा)

Write the themes of Dhrupad and Dhamar form.

(ब) धामर रचना थोडक्यात लिहा.

(See Lesson-4)

Write in brief the compositions of Dhamar.

(पाठ क्र.- 4 पहा)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या.

(2)

Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.

(अ) स्वरलीपीचे वर्णन करा.

(पाठ क्र.- 5 पहा)

Describe the word Svaralipi.

(See Lesson-5)

(ब) स्वरलीपी पद्धतीत कोण कोणते चिन्ह वापरतात

(पाठ क्र.- 20 पहा)

Which symbols from elements are usually used in notation.

(See Lesson-5)

4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) कोणता कालावधी वैदिक कालावधी मानला जातो. सर्व वेदांची नावे सांगा. भारतीय संस्कृतीत वैदिक काळाबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

(पाठ क्र.- 6 पहा)

Which period is considered as a vedic period. Name the all Vedas. Write in brief about vedic period in Indian culture.

(See Lesson-6)

(ब) वैदिक कालावधीत कोणत्या प्रकारची वाद्ये वापरली गेली आहेत ते सांगा व त्यांचे स्पष्टीकरण द्या.

(पाठ क्र.- 6 पहा)

Mention the type of instruments have been use during vedic period and explain them.

(See Lesson-6)

5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या.

(4)

Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.

(अ) संगीत रत्नाकर मधील वद्यध्याय समजावून सांगा

(पाठ क्र.- 7पहा)

Explain the vadydhayaya in Sangeet Ratnakar

(See Lesson-7)

(ब) संगीत रत्नाकर यांच्या चौथ्या अध्यायाचे नाव सांगून थोडक्यात वर्णन करा

(पाठ क्र.- 7पहा)

Mention the name of fourth chapter in Sangeet Ratnakar. Describe in brief about the

(See Lesson-7)

6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

Prepare any one project out of the following projects given below.

(6)

- (अ) तार आणि वायु वाद्य साधनांची सूची तयार करा व आपल्या नोटबुकमध्ये (असाइनमेंट नोटबुक) पेस्ट करा. त्यांच्याबद्दल थोडक्यात माहिती लिहा.

(पाठ क्र.- 7 पहा)

Make a list of string and wind instruments. Paste them in your notebook (Assignment notebook). Write few lines about them.

(See Lesson-7)

- (ब) हिंदुस्थानी संगीतात वापरलेल्या तालांचेचे नाव लिहा. त्यांचे बोल योग्य प्रकारे सम, ताली आणि खलीने लिहा.

(पाठ क्र.- 7 पहा)

Write the name of Talas used in Hindustani music. Write their bols in proper manner with sam, tali and khali.

(See Lesson-7)

कर्नाटक संगीत
Carnatic Music (243)
शिक्षक अंकित मूल्यांकन पत्र
Tutor Marked Assignments

कमाल गुण: २०
Max. Marks:20

- टीप: (i)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रत्येक प्रश्नांसाठीचे गुण संबंधित प्रश्नासमोर दिले आहेत.
Note: (i) All questions are compulsory. The marks allotted for each question are given at same place.
- (ii)उत्तरपत्रिकेच्या पहिल्या पृष्ठावर आपले नाव, नावनोंदणी क्रमांक, अभ्यास केंद्राचे नाव आणि विषय लिहा
(ii) Write your name enrollment numbers, AI name subject on the top of the first page of the answer sheet.
1. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या. (2)
- Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.
- (अ) कृतीची व्याख्या लिहा (पाठ क्र.-3पहा)
Write the definition of Kriti (See Lesson-3)
- (ब) वाग्गेयकास चा अर्थ काय आहे? (पाठ क्र.-3पहा)
What is the meaning of Vaggeyakaras? (See Lesson 3)
2. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या. (2)
- Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.
- (अ) पुरंदरदास बदल तोडक्यात माहिती लिहा, तो जन्म कधी झाला? (पाठ क्र.-3पहा)
Write few lines about Purandaradasa. When he was born? (See Lesson-3)
- (ब) संगीताचे आजोबा म्हणून कोणास ओळखले जाते? त्याच्याविषयी दोन ओळी लिहा. (पाठ क्र.-4पहा)
Who is known as grandfather of music? Write two lines about him. (See Lesson-4)

3. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 40-60 शब्दामध्ये द्या. (2)
- Answer any one out of the following questions in about 40 to 60 words.
- (अ) "अभ्यासा गण ही संगीतातील मूलभूत धडा आहे." विधान समायोजित करा. (पाठ क्र.-4पहा)
- "Abhyasa gana are the fundamental lessons in music." Justify the statement. (See Lesson-4)
- (ब) मायामालवागोवला हा एक संपूर्ण राग का आहे? (पाठ क्र.-4पहा)
- (ii) मेंदूचा कोणता भाग सर्व एच्छिक कृती नियंत्रित करतो? (पाठ क्र.-4पहा)
- Why it is says that Mayamalavagowla is a sampurna raga? (See lesson-4)
4. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या. (4)
- Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.
- (अ) "हा राग नवशिक्यांसाठी शिकण्यास सुलभ आहे" , रागाबद्दल तपशील आणि नावे लिहा. (पाठ क्र.-4 पहा)
- " This raga is easy for the beginners to learn", name and write details about the raga. (See Lesson 4)
- (ब) एक अभ्यासा सहित ज्ञानटा स्वराची व्याख्या सांगा (पाठ क्र.-4 पहा)
- Explain the Jhanta swaras with one exercise. (See lesson-4)
5. खालील प्रश्नांपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100-150 शब्दामध्ये द्या. (4)
- Answer any one out of the following questions in about 100 to 150 words.
- (अ) "त्याच्या गाण्यात साधे बोल आहेत पण ते जटिल सुंदर तालबद्ध संतुलीत आहेत ". व्यक्तिमत्त्वाचे नाव सांगा आणि संगीताच्या क्षेत्रातील त्याच्या योगदानाचे वर्णन करा. (पाठ क्र.-3 पहा)
- "His song have simple lyrics but complex beautiful rhythmical balance". Name the personality and describe his contribution in the field of music. (See lesson-3)
- (ब) "रामदास" ची संगीताची पार्श्वभूमी समजावून सांगा. (पाठ क्र.-3 पहा)
- Explain the musical background of "Ramadasa". (See Lesson-3)

6 खाली दिलेल्या प्रकल्पांपैकी कोणताही एक प्रकल्प तयार करा.

(6)

Prepare any one project out of the given below.

- (अ) आपल्या जवळच्या लायब्ररीला भेट द्या आणि चार संगीतकारांचा फोटो आणि कमीतकमी तीनपैकी कार्नाटिक संगीताचा तपशील गोळा करा. ए 4 आकाराच्या पेपरमध्ये पेस्ट करा आणि प्रत्येक संगीतकारांबद्दल थोडक्यात लिहा आणि पृष्ठ वेगवेगळ्या रंगांसह डिझाइन करा.

Visit your nearer library and collect four composers photo and details of carnatic music atleast three. Paste in A4 size paper and write in brief about each of composers and design the page with different colours.

- (ब) A4 आकाराचे पेपर घ्या आणि चतुरस्रा जाती ध्रुव तलम (१४ अक्षरकलस) च्या परिपूर्ण पद्धतीने अलंकार लिहा. वेगवेगळ्या टेम्पोसह स्वरास योग्य पद्धतीने प्रदान करा.

Take a A4 size paper and write Alankara of Chaturasra Jati Dhruva Talam (14 aksharkalas) in perfect manner. Render the swaras with appropriate manner with different tempo.

वेदाध्ययनम्

(245)

शिक्षक-अङ्कितमूल्याङ्कन-पत्रम्

पूर्णांका : 20

निर्देशा : (i) सर्वे प्रश्ना अनिवार्याः। प्रश्नस्य दक्षिणे पार्श्वे संख्या अङ्कान् निर्दिशति।

(ii) उत्तरपुस्तिकायाः प्रथमपृष्ठे स्वनाम्, अनुक्रमाङ्कसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) 'षष्ठीयुक्तश्छन्दसि वा' इत्यस्य सूत्रस्य कोऽर्थः? किं च उदाहरणम्? अत्र योगविभागेन लब्धान् अर्थान् लिखत। (दृष्टव्यम्-16)
(ख) 'संज्ञानसूक्तस्यसामान्य-परिचयोदेयः। (दृष्टव्यम्-2)
2. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) संज्ञानसूक्तस्य कः ऋषिः, किं छन्दः का च देवता। लिखत। (दृष्टव्यम्-6)
(ख) सूर्यसूक्तस्य कः ऋषिः, किं छन्दः का च देवता। लिखत। (दृष्टव्यम्-6)
3. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) 'छन्दसि परेऽपि' इति सूत्रं व्याख्यात। (दृष्टव्यम्-16)
(ख) 'अवे यजः' इति सूत्रं स्पष्टयत। (दृष्टव्यम्-17)
4. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत- 4
(क) 'वेद' शब्दस्य अर्थं स्पष्टीकुरुत। (दृष्टव्यम्-9)
(ख) उषस्सूक्तस्य सारं स्वशब्दैः लिखत। (दृष्टव्यम्-9)
5. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत- 4
(क) वेदः पौरुषेयः अपौरुषेयः वेति विषयस्य विवेचनं क्रियताम्। (दृष्टव्यम्-1)
(ख) 'वैदिकस्वरः इति विषयस्य विवेचनं क्रियताम्। (दृष्टव्यम्-9)
6. अधोलिखितेषु कमपि एकं विषयमधिकृत्य परियोजना विवरणं लिखत- 6
(क) वेदपाठप्रकारान् अधिकृत्य एका परियोजना निर्मातव्या। (दृष्टव्यम्-2)
(ख) सूर्य-संज्ञानसूक्तयौ सारं स्वशब्दैः विस्तरेण वर्णयत। (दृष्टव्यम्-6)

संस्कृतव्याकरणम्

(246)

शिक्षक-अङ्कितमूल्याङ्कन-पत्रम्

पूर्णांका : 20

- निर्देशा : (i) सर्वे प्रश्ना अनिवार्याः। प्रश्नस्य दक्षिणे पार्श्वे संख्या अङ्कान् निर्दिशति।
(ii) उत्तरपुस्तिकायाः प्रथमपृष्ठे स्वनाम्, अनुक्रमाङ्कसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) 'आदिरन्त्येन सहेता' इति सूत्रं व्याख्यायत। (दृष्टव्यम्-2)
(ख) 'अदर्शनं लोपः' इति सूत्रं लौकिकोदाहरणेन स्पष्टयत। (दृष्टव्यम्-2)
2. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) 'एचोऽयवायावः' इति सूत्रं सोदाहरणं स्पष्टयत। (दृष्टव्यम्-6)
(ख) 'हलो यमां यमि लोपः' इति सूत्रं सोदाहरणं स्पष्टयत। (दृष्टव्यम्-6)
3. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) 'पदान्तस्य' इति सूत्रं व्याख्यात। (दृष्टव्यम्-10)
(ख) 'अतो गुणे' इति सूत्रं व्याख्यात। ((दृष्टव्यम्-10)
4. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत- 4
(क) 'संबोधने च' इति सूत्रं व्याख्यात। (दृष्टव्यम्-19)
(ख) 'प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा' इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात। (दृष्टव्यम्-19)
5. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत- 4
(क) 'कृष्णं सर्वतः गोपाः सन्ति' इति प्रयोगस्य सिद्धिप्रक्रियां लिखन्तु। (दृष्टव्यम्-24)
(ख) 'कृष्णात् इतरः बलरामः' इति प्रयोगस्य सिद्धिप्रक्रियां लिखन्तु। (दृष्टव्यम्-24)
6. अधोलिखितेषु कमपि एकं विषयमधिकृत्य परियोजना विवरणं लिखत- 6
(क) कृतप्रत्यानां विषये लघुप्रबंधं लिखित्वा कानिचित् पञ्चसूत्राणि व्याख्यायताम्। (दृष्टव्यम्-26)
(ख) रामशब्दस्य तृतीयायां द्वितीयायां रूपाणि कथं सिद्धयन्ति इति सविस्तरं वर्णयत । (दृष्टव्यम्-10)

भारतीयदर्शनम्

(247)

शिक्षक-अङ्कितमूल्याङ्कन-पत्रम्

पूर्णाका : 20

निर्देशा :

(i) सर्वे प्रश्ना अनिवार्याः। प्रश्नस्य दक्षिणे पार्श्वे संख्या अङ्कान् निर्दिशति।

(ii) उत्तरपुस्तिकायाः प्रथमपृष्ठे स्वनाम्, अनुक्रमाङ्कसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्

1. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) आस्तिकदर्शनानि कानि सन्ति। तेषां प्रणेतारः के। (दृष्टव्यम् - 1, दर्शनस्य सामान्यपरिचयः)
(ख) 'दर्शनम्' इति पदं स्वशब्दैः स्पष्टीकुरुत। (दृष्टव्यम् - 1, दर्शनस्य सामान्यपरिचयः)
2. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) चार्वाकाणां नास्तिकत्वं स्पष्टीकुरुत। (दृष्टव्यम् - 7, चार्वाकदर्शनम्)
(ख) कति वेदाङ्गानि ? लिखत । (दृष्टव्यम् - 17, अनुबंधचतुष्टयम्)
3. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) न्यायमते प्रमाणं कतिविधम्? लिखत। (दृष्टव्यम् - 10, न्यायदर्शनम्)
(ख) दर्शनस्य आवश्यकताम् उपपादयत। (दृष्टव्यम् - 1, दर्शनस्य सामान्यपरिचयः)
4. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत- 4
(क) चार्वाकमते प्रमा प्रमाणानि च व्याख्यायाताम्। (दृष्टव्यम् - 7, चार्वाकदर्शनम्)
(ख) न्यायस्य असत्कार्यवादम् उपपादयत। (दृष्टव्यम् - 10, न्यायदर्शनम्)
5. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत- 4
(क) वेदान्तदर्शनानुसारं नित्यादिन वर्णयत। (दृष्टव्यम् - 17, अनुबंधचतुष्टयम्)
(ख) त्याज्य कर्मणानि कानि? वर्णयत।। (दृष्टव्यम् - 17, अनुबंधचतुष्टयम्)
6. अधोलिखितेषु कमपि एकं विषयमधिकृत्य परियोजना-विवरणं लिखत- 6
(क) कालक्रमेण न्यायशास्त्रस्य आचार्याणां नामानि तथा तैः प्रणितानि संदर्भ ग्रंथानां नामानि लिखत। (दृष्टव्यम् - 10, न्यायदर्शनम्)
(ख) ब्रह्मणः स्वरूपलक्षणं विस्तरेण वर्णयत। (दृष्टव्यम् - 17, निर्गुण ब्रह्मः)

संस्कृतसाहित्यम्

(248)

शिक्षक-अङ्कितमूल्याङ्कन-पत्रम्

पूर्णांका : 20

निर्देशा : (i) सर्वे प्रश्ना अनिवार्याः। प्रश्नानुसारेण अङ्काः समक्षे निर्देशिताः।

(ii) उत्तरपुस्तिकायाः प्रथमपृष्ठे स्वनाम्, अनुक्रमाङ्कसंख्या, शिक्षणकेन्द्रस्य नाम इति सर्वं लेखनीयम्।

1. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) 'विद्यायाः महात्म्यं' स्वशब्दैः लिखत। (दृष्टव्यम्-1)
(ख) 'वाग्भूषणस्य महात्म्यं' स्पष्टयत्। (दृष्टव्यम्-1)
2. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) चतुर्णां विज्ञानानां परिचयं प्रदत्त। (दृष्टव्यम्-4)
(ख) विक्रमादितस्य मते कथं चौरः त्यागी ? वर्णयत। (दृष्टव्यम्-4)
3. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 40-60 शब्दात्मकं लिखत- 2
(क) वेदाङ्गानि परिचारयत। (दृष्टव्यम्-8)
(ख) 'अष्टादश पुराणानां नामानि किम् ? लिखत। (दृष्टव्यम्-8)
4. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत- 4
(क) रामलक्ष्मणयोः धानुर्विषये वर्णयत। (दृष्टव्यम्-12)
(ख) रामलक्ष्मणाभ्यं सह हनुमतः प्रथमसाक्षात्कारविषये संक्षेपेण वर्णयत (दृष्टव्यम्-12)
5. कस्यचिदेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं 100-150 शब्दात्मकं लिखत- 4
(क) राजानः कैः किमर्थं न वञ्चनीया? (दृष्टव्यम्-19)
(ख) सूत्रधारः कः ? सलक्षणं प्रतिपादयत। (दृष्टव्यम्-19)
6. अधोलिखितेषु कमपि एकं विषयमधिकृत्य परियोजना विवरणं लिखत- 6
(क) 'वनेचरस्य चरानुरूपं वचनम्' पाठस्य सारांशं स्वशब्दैः लिखत (दृष्टव्यम्-19)
(ख) कर्णस्य परितापः पाठस्य सारांशं लिखत। (दृष्टव्यम्-19)